Ч. 179 (14.722). Львів, неділя 15. серпня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ. РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . 30.00 "
Річно . . . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Шангай у вогні.

Від японських бомб і гарматніх стрілен в дільниці Чапей у Шангаї вибухло багато пожеж, які грозять знищенням цілої частини міста. Японська артилерія бомбардувала нагально будинок преси.

Морський аташе Японії в Шангаю проголосив такий комунікат: Китайські частини заатакували японську піхоту, яка обкопалася недалеко Чапеї і Юкону. Ці наступи відбили японці з великими втратами китайців. Згодом китайці знову пішли приступом на окопи японців у напрямі головної кватири, одначе й цей наступ відбили.

Китайські літаки обкинули бомбами позиції японських морських стрільців.

БЕЗУПИННИЙ АРТИЛЕРІЙСЬКИЙ ВОГОНЬ.

Артилерійський вогонь триває в Шангаї безупину. Японці заняли й укріпили частину міжнародньої концесії на північ від Гучеварен. Здовж залізн. лінії Восунґ—Шангай вибухло багато пожеж.

ДАЛЬШІ БОЇ В КИТАЮ.

По короткій перерві, в год. 4.30 почалися нові бої. Найбільше завзяті бої відбулись в Чапеї і в Гонкію. Бої посуваються в західнім напрямі. Нагальну стрілянину й гарматню канонаду чутно на берегах заливу Сучеу, якої полудневу частину займають китайці, північну японці.

ПЕРЕРВАНЕ ЗАЛІЗНИЧЕ ПОЛУЧЕННЯ НАНКІНУ З ШАНГАЄМ.

Залізниче получення між Нанкіном і Шангаєм далі перерване. Поїзди доходять тільки до Сучев. Одначе міністерство комунікації має надію, що залізничий рух ще сьогодні відновлять. Нанкінський уряд рішений боронити Шангай до-краю.

ЯПОНСЬКІ КОРАБЛІ У ПАСТЦІ.

Китайці затопили корабель і багато джонок у багатьох місцях ріки Янтсе, перериваючи таким чином річну плавбу. Тепер не можна дістатися до Шангаю річним шляхом.

Кілька японських та европейських кораблів опинилося у скрутній ситуації, бо не можуть виплисти на море.

ПРИПИНЕННЯ ТЕЛЕФОНІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МІЖ ШАНГАЄМ І ЗЛ. ДЕРЖАВАМИ.

САН ФРАНЦІСКО, ПАТ. Телефонічну комунікацію між Злученими Державами й Шангаєм припинили у звязку з дотеперішньою ситуацією в Китаю.

Японія відкинула протест СССР.

ТОКІЮ, 14. 8. ПАТ. ТАСС повідомляє, що совітський шарже д'афер в Токіо Дойчман звернувся до міністра закордонних справ Гіроти домагаючись відповіди на протест большевицького уряду у справі ревізії в совітському консуляті в Тієн-Тсіні 1. ц. м. Мін. Гірота запеаречив, щоб японська влада у Тієн-Тсіні мала якийнебудь звязок з цією справою. Запропонував, щоб японський і совітський консуль перевели спільне слідство в цій справі у Тієн-Тсіні. Дня 11. ц. м. шарже д'афер Дойчман повідомив мін. Гіроту, що події в консуляті в Тієн-Тсіні є достаточно висвітлені і не потрібне слідство у справі устійнення відповідальности японської військової влади. Вкінці згодився, щоб японський і совітський консуль перевели слідство при участи одного з консулів у Тієн-Тсіні: Злучених Держав, Англії або Франції як суперарбітра. Мін. Гірота відкинув цю пропозицію совітського уряду.

Морський бій національних і червоних кораблів.

ВАЛЕНСІЯ, 14. 8. ПАТ. Недалеко порту Хіхон дійшло до морського бою між червоним контрторпедовцем „Кріскар" і кораблями національних військ „Юпітер" та „Сіюдад де Кадіве", що плили з озброєними шалюпами. Підчас бою 4 торговельні кораблі вплинули до порту Хіхон.

Створім галицький Акрополь!

Львів, 14. серпня 1937.

Відкриття катедри кн. Ярослава Осьмомисла в Крилосі, а з тим остаточне і безспірне визначення місця старого княжого Галича, настільки важне для нашої майже безісторичної з погляду збережених памяток землі, що ще далеко до закінчення розкопів виринає питання, в якій формі зуміємо зберегти знайдене.

Немає двох слів про те, що треба уповні використати велике значіння розкопів і що для пропаганди треба створити якнайбільш прихильні умови. Доводилось у цій справі читати та слухати про ріжні найдивогляднiші пляни, нпр. такі, як відбудова старої катедри — плян справді утопійний з огляду на потрібні міліонові кошти і з мистецького боку безцільний, бо про саму будову, окрім підвалин та деяких архітектурних фрагментів нічого конкретного не знаємо. Зате створити на місці розкопів якусь іншу тривалу памятку — булоб найдоцільніше; питання тільки в її формі. Тут саме, маючи змогу особисто оглянути працю при розкопах, виринув один плян, чи не найдоцільніший та найтриваліший.

Справа в тому, щоб з місця розкопів створити історичний заповідник. Булоб зле, колиб усе знайдене вивезено до львівських музеїв, підвалини далі засипано, або ж засипали їх доші, і відвідувачі — а такі будуть певно в немалому числі — знаходили лише руїну руїни. Отож наша гадка булаб така, щоб усі розкопи законсервувати, викопану землю вивезти десь подальше і висипати так, щоб нівчому не зміняти топографічного вигляду горба, де треба — уміцнити підмурівкою береги, що можуть осипатись та вкінці улаштувати якесь відводнення підвалин, що дуже легко, зваживши саме положення горба. Це перша, найважніша річ.

Потім треба збудувати хоч малий будинок — мініятурний музей, кудиб пішло все викопане, з виїмком хіба якихось надзвичайно цінних знаходів, які можна буде взяти до Львова. Такий музей мав би свого постійного догляда-

ча, який пильнував би і стану збереження розкопів і був би водночас інформатором для відвідувачів. При відповідній організації їх булоб завсіди повно і з відвідин музею, що побирав би якісь оплати чи добровільні датки, можнаб мати все якусь суму на покриття видатків, звязаних з існуванням того музею.

В тому музею, що може складатися всього з 1—2 кімнат, найкраще в малій, стилевій, обовязково камяній будові, зібраноб не лиш усе те, що буде знайдене, але й цікаві для відвідувачів пляни старого Галича, деякі книжки, реконструкції катедри, в малюнках чи ґіпсових відливах, тощо...

Музей цей треба збудувати на кошти, які певно скоріш, як на яку іншу ціль, складе, а властиво вже почало складати українське громадянство. Нагляд над таким музеєм узяла би, розуміється, якась львівська установа. За старінням окремої комісії промовлялоб найбільш те, що ніколи історичні знаходи не викликують такого враження, як серед свого окруження. Грецькі чи римські викопалини у віденських, берлінських чи париських музеях — напів мертві, та вони оживають на тлі атенського Акрополю чи римського Форум. Створити такий український Акрополь булоб дуже вдячною справою і малоб величезне виховне значіння. Крім того сам Галич лежить серед незвичайно мальовничої околиці, на великих туристичних лініях — залізничих у Карпати і каякових у долину Дністра.

Згаданий культурний осередок у Галичі-Крилосі не обмежувався би до самої катедри, а був би теж осередком для дальших розшуків та вивчення незвичайно багатої історією, а бідної памятками княжої доби на наших землях

Святослав Гординський.

Боротьба з нерівними силами.

ВІЙСЬКОВІ СИЛИ КИТАЮ І ЯПОНІЇ.

У Північнім Китаю кипить знову военна завірюха, якої в мові дипльоматів не називають ще правдивою війною, тільки „военними акціями“, які мають за завдання „оборону“ японських громадян та їх майна перед нападами китайських вояків. Китайська армія також „не воює“, тільки переводить ріжні акції з метою... і т. д. Повторюється історія з абісинською війною, що по обох боках падали сотні жертв, одначе війни ніхто не виповідав. Відбувалися тільки „военні акції“.

У Китаю подібна історія. Подібна хоч би й тому, що до бою стають безсумніву нервіні сили, хоч на перший погляд моглоб здаватися інакше.

Адже скількістю Китай перевищає Японію на ціле небо. Зате японці перевищають китайців военною морською і летунською фльотою і узброєнням кожного роду.

В кожній війні про успіхи, чи невдачі рішають чотири чинники: людська маса, гроші, матеріял і моральний стан. Японія має і матеріял і гроші й моральну перевагу. Китайці мають тільки величезну армію.

Пригляньмося бодай на підставі деяких статистичних даних силі й вартости обох воюючих сторін.

Китай удержує армію, яка начислює 1,658.000 вояків, поділених на 160 дивізій. Крім того є ще китайська комуністична армія в силі 150.000 люда, яка має свою базу в північних провінціях Китаю. Ця армія сильно протияпонська, одначе до війни вона вмішається щойно на виразний приказ Москви, очевидно тільки тоді, коли воно Совітам оплатиться. Велитенська китайська армія складається з політично індиферентних вояків, під проводом незалежних, военних маршалів. Нанкінський уряд диспонує всього 950.000 армією. З того тільки 470 тисяч має модерне озброєння. Найкращою частиною тієї армії є нанкінський гарнізон, т. зв. перша армія приблизно 100 тисяч вояків, вишколених 58 німецькими старшинами. 19-та армія Чан-Кай-Шека, яка в 1932. р. боронила перед японцями Шангаю, також прийшла вже до себе по втратах у громадянських війнах. Її гарнізони містяться в Гонані, Кантоні, Фукієні і Квансі. Це теж єдина опора нанкінського уряду. Бо зі згаданих 16 дивізій, яких сила вагається в межах 7—15 тисяч люда — 18 дивізій стоїть у північних горах, 27 у північних провінціях, 27 у північно-східних провінціях, 11 у західнім Китаю, 22 в Полудневім і 26 Середущім Китаю. Інші дивізії творять т. зв. „невидні армії“, яких операційна база невідома. Кажуть, що ті дивізії мають бути добірними частинами.

Китайське летунство перейшло італійський та американський вишкіл. Воно складається із 400—500 боєвих літаків, з того тільки 250 літаків — це модерні апарати. Китай не має досі ніодної власної фабрики літаків. Також невесело представляється справа з летунськими резервами. Китайська артилерія має багато добрих гармат, але ріжних типів і конструкцій, так, що нема навіть мови про правильну доставу муніції. Тому теж годі й подумати, щоб китайська артилерія могла видержати якийсь час довший бій.

Просто катастрофально стоїть справа з китайською фльотою. Її морські одиниці — це здебільша вибраковані кружляки і прастарі канонірки, які не зможуть ніяким чудом перервати майбутньої японської бльокади берегів. Деяку воєнну силу уявляє собою фльотиля торпедовців, що її повелося одному англійському старшині переорганізувати. Очевидно, що вона моглаб тільки боронити гирла Янтсе.

Японську армію творить 17 дивізій, кожна в мирний час складається з 7—10 тисяч вояків, підчас війни стан дивізії зростає до 20 тис. люда. Зате японці мають 1.200 першорядних боєвих літаків і 700—900 запасних апаратів. Славна квантунська армія складається із чотирьох дивізій піхоти, трьох кавалерійських бригад і шістьох залізничних полків. Сила тієї армії вагається в межах 100—150 тисяч люда. Крім того додали тій армії 250 боєвих літаків. Кожна з 17-ти японських дивізій має кадрову підбудову, яку в короткім часі можуть вишколити до бою. Взагалі Японія може покликати на швидку руку 2 міліони вишколених вояків під зброю.

До вибуху японсько-китайського конфлікту, чи пак війни, Японія мала в Північнім Китаю всього 10-тисячний ґарнізон, який тепер збільшився вже впятеро, дальші запаси з Манджуко, Сіняну й Японії в дорозі.

Із дотеперішніх акцій ясно, що японці намагаються захопити стратегічну лінію Пекін-Тієнтсін і Пекін-Ганкав та забезпечити собі таким чином панування в Північнім Китаю, зокрема опанувати цілу залізничу сітку.

Отак приблизно виглядають сили обох противників на Далекому Сході. Як дальше розвинеться цей конфлікт, годі вже сьогодні сказати. Одначе можна сподіватися, що коли Японія вже пустилася на ту цілу китайську авантуру, то очевидно, по добрій надумі, певна свого успіху. А подані вище статистичні дані промовляють за успіхом Японії. Хіба, що Совіти схотілиб не тільки скрито помагати китайцям, але виступилиб отверто. Та це був би не конфлікт, але правдива пожежа, якої Совіти страшенно бояться.

Алькоголізм стелить ліжко сухотам.

ПРОФ. ЙОСИП ПЕЛЕНСЬКИЙ.

Панорама старокняжого Галича.

Уступ з книжки „Галич в історії мистецтва віків середніх“, вид. Академією Наук у Кракові 1914 р.

Катедра Успення Пречистої Богородиці в Галичі стояла на княжім замку, але місце замку не було знане, тимто і було спірне. Вислідити місце старої катедри, як найзнаменитшої памятки національної і культурної, а також мистецької — значило стільки, що розвязати спір про замок. І я не ухилився від тої роботи, бо щоб видати остаточний осуд у тій справі, треба було перевідати простір коло сто кільометрів квадратових. А коли це сталося, то зібрані докази про місце старокняжої катедри, служать також за відповідь на питання, де був княжий замок, себто згадуваний в літописах „град Галич“.

Хоч матеріял до цієї праці — нехай це буде вільно зазначити — здобував я з немалим трудом, все-ж труд нагороджувало почуття вдоволення, яке маємо тоді, коли труд дає бажаний вислід, а важна загадка йде до розвязки. Тут кожна подробиця доповнювала цілість. Обтесане каміння показувало матеріял будинків; фундаменти — величину тих будинків і їхне завершення; потовчена різьба — орнаментику; а ще інші подробиці показували життя, яке там завмерло. А всі разом руїни та урочища показували розлогість системи, за якою збудовані були давні столиці, м. ін. і ця розбита ворожими нападами і виметена з лиця землі, до тої міри, що пиші і традиція пропала і память заглухла про те, де що було. Навіть наука зійшла на бездоріжжя, коли хотіла віднайти саме столичне місце Митрополії і Княжого двора.

З тим більшою охотою і приємністю поділюся з ласкавим читачем видом колишньої столиці Галицько-волинської держави, як бачу її очима моєї уяви.

Всюди там, де оранину або ліс застелює жорства, стояли камінні будівлі, а при них ще інші деревляні будинки. Виразно рисуються навіть їхні білі стіни і склепіння. Їх камінні мури світять яскраво крізь зелень, а позолочувані бані сиплять іскри і палають вогнем у верхів. Їх видно скрізь між купами зелені на залукванській горбовині від Дністра до Сокаля аж по „Галицьку браму“. Під Дубровою, під Крилосом і далі поза „Крилос“, по села Якторів, Бринь, Козину і Пітрич. А либонь ще далі: по Тязів, Сілець, Чешибіси (Єзупіль) і багна Бистриці — далі, а так само за Чвою (Лімницею) горі Дністром. Стоять собі серед окопів на верхах гір, вище і нижче, як більші і менші, ближчі і дальші та заразом щораз рідші фортеці. Є в тім церкви муровані і деревляні, манастирі і садиби міщан, княжих дворян і селян, слободи вільні і загороди „смердів“ — военних бранців.

Всі важніші ремесла і професії, навіть торговиці відпустові, мають тут свої місця довкола княжого замку. І так окремо сидять сапожники (шевці), окремо бондарі біля старих жуп сільних у Калуші та ін. Окремо колодії, ковалі, робітники гут шкляних, стрільбичі, римарі, сідельники і золотники. Двірські пасіки і медоситчі в Медині і Медусі, двірські пакосівці і конюшні і стадники рогатої, дикої і усвоєної худоби — на Букових болотах. Над ставами в Якторові роблять сіти на рибу і дичину. Побігущі поштарі сидять у Вістовій, надворні „скоморохи“, себто весельчаки і півці-бандуристи (поети) сидять в Скоморохах, а сторожі в Блюдниках і на Стовпію далекім, де нині Станиславів. Вони заздалегідь заповідають тривогу підпалом високих смолоскиців (з ялиць) на вершках гір, відбираючи подібну депешу з дальших сторін краю.

Так окружений твердинями, наче вінком, стоїть усередині на високій скелі — „Крилос“ званий — престольний город. Опоясує його вгорі подвійний перстень велитенських ровів і валів, наїжених дубовим зарубом башт і остроколів. Таким чином відтинають вони замок на півдні, себто від сторони Якторова, від решти окруження. Крім того боронять приступу до скали води річки Лукви та її доплаву Мозолєва. Ті води, сперті гатами, творять довкола замку стави, а при ставах мелять млини. Зпоза валів і заборол, зпоза зелені і деревяних палат на скалі, видно велику церкву соборну Преч. Богородиці, котра далеко блищить горішньою частиною мурів і покрівлями. Ціла вона пірнула в сяйві своєї бані і власної слави. Видно її добре зблизька і здалека, бо стоїть на такій висоті і сама здіймається так високо понад окруження, що проміні її золотого хреста линуть довкола далеко і надять до себе очі всього краю. Цей хрест пригортає до себе всіх, бо собор є втіленням для них самої святости, і краси, і величі, і сили. Єднає їх з Богом, заспокоює вроджений естетичний хист, а в горі як найліпша Мати-Опікунка тулить їх до себе, береже і спасає. Звідси така глибока і щира понад усе любов до своєї Опікунки, на яку тільки душа людська годна була спромогтися.

Такий був Галич перед віками. Але сьогодні нічого подібного не побачить вже цікавий подорожник. Образ міста, що ми його показали, це лиш привид фатаморгани. Вона теж показує речі правдиві, що мають десь місце у просторі, так само як ті тут мають місце в часі. Давно вже щезли садиби розлогі, манастирі, церкви і двори по садах тінистих і гаях. Прийшов день, коли перестав блищати і хрест на соборі. Собор розпався, а хоч заступив його другий, до того був уже неподібний. І майдани заглухли, не клекотять більше людською кебетою; нема там ані базарного ані відпустового натовпу а притуплена зброя заніміла, і краса строїв полиняла, і дух лицарський, завзятий, гордий — осів порохом на тихих могилах!.

„З українським народом договоритися можна...“

ГОЛОС В АНКЕТІ „ДІЛА“ ВІДОМОГО МІЩАНСЬКОГО ДІЯЧА У ЛЬВОВІ, ЧЛЕНА ЦК УНДО, П. МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО.

Передаємо з черги (див. „Діло“ чч. 150, 152, 155, 161, 164, 170, і 173.) голос поважного українського ремісника та громадянського діяча і при цій нагоді пригадуємо питання, які Редакція сформулувала була у своїй анкеті так:

„1) Який Ваш погляд на саму засаду щодо зміни національно-політичної тактики, яка прийшла два роки тому?

2) Який Ваш погляд на дотеперішні наслідки тієї зміни та всю ситуацію, яка істнує у польсько-українських відносинах?

3) Який Ваш погляд на наслідки т. зв. нормалізації у внутрішніх українських справах?

4) Який Ваш погляд на хід української політики за минули два роки?

5) Як, на Ваш погляд, розвинуться політичні події і які завдання стоять перед українським національно-політичним табором?“

Редакція

Ми, які програли війну з Польщею і силою факту опинилися в границях польської держави, були в позиції тих, що далі воюють, які проте не мають ніяких виглядів на перемогу: бож ми не мали за собою власної держави, яка моглаб помагати нам хочби потайки і ми були здані виключно на власні сили. Треба було спитати себе, чи ми на довгу мету зможемо таку боротьбу витримати, себто, чи зможемо бути послідовні у своїй тактиці засадничої опозиції. Через те й від кількох літ серед членів УНДО велись розмови на тему зміни тактики, очевидно — без резигнації з наших найвищих змагань. Тому тактику, на яку вступило УНДО на весну 1935. року, вважаю правильною, потрібною і конечною.

Однак висліди з тої нашої політичної тактики показались для українців мінімальні. Вежбудьмо справедливі і пригадаймо те, що ми таки осягнули. До сойму і сенату вислали ми людей таких, яких кандидатуру самі ми затвердили. Правда, над кандидатським списом польська влада перевела „цензуру“ і на деяких кандидатів не погодилась, але ми пішли були на ту уступку. Може не треба було йти на неї, але нині за пізно вже над цим призадумуватись. У кожному разі наші посли й сенатори мають змогу представляти всі наші вимоги та всі життєві болячки, і минулі і теперішні у своїх промовах, інтерпеляціях, меморіялах, у статтях у краєвій і закордонній пресі, — скрізь можуть вони за наші справи боротися. Ту боротьбу маємо повне право вести. Маємо і право й обовязок домагатися всього того, з чого користає польське громадянство, бо виконуємо супроти держави всі ті обовязки, що їх виконує воно.

Тимчасом у практиці ми були і все є громадянами другої кляси. Найяскравіший приклад у ділянці шкільництва: не тільки не маємо високих шкіл, але навіть маємо страшенне утруднений доступ до істнуючих польських високих шкіл, головно на медичний факультет, на політехніку, дентистику та до інших фахових шкіл.

Друга така „нормалізаційна позиція“ — то справа приймання українців на державну службу. В останніх часах принято невеличку кількість українців, але старих далі усувають. Колиж хтось з них залишається, то його послідовно поминають в авансах, хоч буває, що українець-урядовець і кваліфікаціями і своєю працею далеко вище стоїть від того свого товариша-поляка, який іде по драбині карієри щораз вище. Таке трактування урядовців-українців на державних посадах є ніщо інше, як саме підкреслювання поділу громадян на дві категорії. Ще яскравіше виступає це тоді, коли від наших людей на державних посадах час до часу вимагають змінити обряд: такі випадки по нинішній день є на денному порядку і кожний з нас може навести багато конкретних прикладів. Знаємо теж, що дехто з наших людей, головно на нижчих посадах, хліба ради вирікається дійсно віри своїх батьків. Не приймають теж українських ремісників і денних робітників до робіт у державних установах: прикладом може служити львівська дирекція залізниць, яка переводить під цим оглядом основну „чистку“.

Польська брукова преса, і під її впливом ціле польське громадянство, запротестувало проти „нормалізації“, як проти чогось, що діється проти волі польського громадянства і проти його інтересів. Польські часописи отверто пишуть, що уряд не має права робити таких річей, бо вони торкаються безпосередньо польського громадянства, яке, мовляв, „загрожене“ українським станом посідання! Під впливом брехонь і нісенітниць польської преси витворилася ціла психоза, яка полягає на вірі поляків, що начитуються всяких „курієрків“, — що дійсно поляки в Галичині тероризовані українцями! І то тоді, коли українців не називають навіть їх національною назвою, коли дитина українського платника податків не може на державний кошт ходити навіть до вселюдної школи з українською мовою навчання! Однак та атмосфера ненависти до українців, витворена тою пресою, зробила те, що уряд справді не має або охоти або сили переводити дійсну нормалізацію відносин. Варшава далеко, зате найближчий до українського села поліціянт. І не перед „нормалізацією“, тільки підчас неї трапився той випадок, коли поліціянт прийшов на Шевченківське свято до читальні „Просвіти“ з псом та наробив там бешкету. Знаю одного високого урядовця у львівським воєвідстві, людину з високою освітою, який при продажі камениці зробив застереження, що коли не купить її поляк, то може купити жид, аби тільки не українець...

Я маю пятеро дітей. Після розвязання Пласту повписувались вони до спортових товариств. Тепер вони повисли у воздусі — і я з ними, бо сам не знаю, що маю своїм дітям радити і казати! Адже кожний батько нині знає, що дитина мусить мати для себе, для своєї розваги і свого фізичного розвитку, для виладуван

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 37

7 ЛІТ НА СОЛОВКАХ.

ТОВАРИШІ ЗІ СОЛОВОК.

Одного дня відчинилися двері келії і до нас впустили три нові постатті, винуджені, але подібні до маси втікачів „хліборобів“. Зацікавлений приглядався я їм, тим більше, що один із них був у сірім соловецькім „кафтані“, такім мені знайомім каторжницькім одязі. Вкінці наблизився я до новоприбулих і звернувся до людини в „кафтані“:

— Вибачте, товаришу, чи ви не з соловецького табору?

Виявилося, що воно справді так. Випитуваний мною „товариш“ — це був священник о. А. Ф. Двох інших — це о. М. В. і о. В. П. Як я опісля довідався, вивезли їх із табору, також так несподівано, як мене, з таким самим поспіхом, а навіть більшим, бо оо. П. і Ф. перетранспортували зі соловецького острову на літаку, тому що того дня ніякий корабель не відїздив. Почали ми снувати ріжні здогади щодо причин, чому нас посадили в бутирській вязниці. Тому, що всі здогади по довшій надумі виявилися безпідставні, остаточно прийшли ми до переконання, що нас готують до виміни.

Потвердив це о. В., заявивши, що здогад про виміну має деякі підстави, бо його рідня на Литві справді робить деякі заходи.

На Литві? Це мене збентежило, бо не міг я хіба думати, що Литва виміняла мене зі Совітами за якогось увязненого комуніста. Бо я, якщо міг би надіятися виміни, то тільки з Польщі, де я мав товаришів і приятелів. Справа знову заплуталася. Знову здогади повні песимізму: нове слідство і справа перенесення до нового табору і т. д.

Стомлений ріжними здогадами про мою дальшу долю, стояв я при віконній решітці, дивлячися на сухітничі тополі, що росли на бутирськім подвірі.

Чергового дня священників перевели на інший коридор — слідчий. Слабий промінчик надії, блиснувши на хвилину, швидко згас. Отже нема мови про виміну. Отже священників спровадили до Москви тільки на те, щоб почати проти них нове слідство.

Але чому мене тут тримають, вже другий місяць у тій келії? Без слідства, не переносять мене і нікуди не висилають?

Минуло кілька днів. Знову появилися в моїй келії нові люди, з вигляду до інших. Був це о. В. Д., якого привезли з карного табору на Сибірі, його товариша о. К. В. 70-літнього старця, привезли з вигнання. Він має доньку в Ковні.

Знову почалися здогади щодо нашої будучини. І знову всі мрії про здогадну виміну розбивались на тому, що В. має рідню в Ковні.

Що за лихо! Продумували ми нашу ситуацію безмежну скількість разів і не могли прийти до ніяких певних висновків.

Голод сильно нам дошкулював. Щоб поліпшити трохи наші харчі, зголосилися ми з о. Д. на коридорних послугачів.

Носили ми з кухні бочки з обідом для вязнів, розділювали кашу, мили сходи, коридор і потребник. За те діставали ми більшу харчеву пайку.

Раптом по кількох днях оо. Д. і В. перенесли на інший коридор. Знову залишився я із вічно змінливою та переливною юрбою втікачів[1]).

НЕСПОДІВАНКИ.

4-го вересня коли я мив коридор, відірвав мене від праці старший вязничний сторож. Прийшов він у товаристві фризієра. Мене посадили на стільчику й обголили.

Всі ті заходи коло моєї особи приймав я незвичайно счудований, бо голення вязнів у „пересильній“, де люди сиділи тільки тимчасом, призначені до дальших транспортів.

Від тієї хвилини події чергувалися по собі незвичайно швидко. Пів години по голенню, завели мене до лазні, де видали мені чисте білля, замісць старого, якого я не зміняв уже шість тижнів. Ледви вспів я вернутися по лазні до келії, де почав я оповідати товаришам про свої незвичайні події, коли двері відчинились і мене

[1]) Більше як за місяць по повороті до Польщі, при кінці жовтня, довідався я з часописів, що священники, з якими я сидів у Бутирках і снував здогади про дальшу нашу долю, з виміною політичних вязнів вернулися до Литви. Отже не помилялися вони у своїх здогадах.

ня своєї енергії, якусь свою, близьку собі по душі спортову організацію, яка й державі не шкодилаб і рідному народові приносилаб хосен. Якийже може бути хосен з примушування нашої молоді і дітей, щоб вони шукали собі самі таких доріг для своєї молодечої енергії, які йдуть навпоперек державним інтересам, та й виховним нашим цілям?! І чи справді не здають собі справи пп. старости з того, які то наслідки може мати на вдачі і способі думання тих українських дітей з дитячого садку, який розвязують з аргументом „небезпеченьство для спокою публічнего"?! Чим небезпечні ті діти у віці від 2 до 6 літ, віддані під опіку кваліфікованій педагогічній силі?!

Не буду вже вдаватись у розгляд таких великих справ, як кольонізаційні закони, ухвалені вже після проголошення „нормалізації", які у практиці замкнули нашому селянинові дорогу до купна найменшого кусника рідної землі...

Такі наслідки „нормалізації" для українського стану посідання, що ніби так страшенне „загрожує" польському народові! А у внутрішньому українському житті також пішло від двох літ не до кращого, лиш до гіршого. Проти УНДО й УПР виступили всі наші партії, і ліві і праві, орудуючи часто злобними аргументами. Цікаво, що навіть такий часопис, як „Нова Зоря", що завжди стояла за „нормалізацію" та видається з архикатолицькі гроші, побила тепер рекорд у поборюванні цієї останньої „нормаліації"! В кожному разі стверджую те, що всі бачать і чують, що наші партії є нині далеко більше розсварені, ніж були перед „нормалізацією". І такий стан не може довше тривати.

Треба нам згоди і порозуміння. Такою дорогою до взаємного наближення мав бути Всеукраїнський Національний Конгрес, що мав відбутися десь на невтральному терені. Тепер той Конгрес „відложений" і не знати, чи він взагалі відбудеться. Колиб не мало нічого вийти з отих перших добрих починів скликати такий Конгрес, то булаб з цього велика шкода і для українських відносин у Польщі і для цілої української справи, яка не кінчається на наших землях у Польщі.

На останнє питання Редакції трудно відповісти, бо нині скрізь часи непевні і неясні. Думаю, що коли ми раз станули на становищі, що треба порозумітися з польським народом, то з тої дороги не можемо зійти, бо ті причини, які нам ту засаду подиктували, істнують і далі. Польське громадянство скорше чи пізніше мусить прийти до переконання, що від Совітів грозить Польщі смертельна небезпека, бо й на випадок внутрішньої большевизації, над якою працює комуністична пропаганда, Польща теж утратилаб свою незалежність. На довшу мету Польща без України так само не може вдержатись, при такім сусіді, як і Україна без Польщі. За свою політику супроти українського народу Польща вже колись заплатила втратою своєї державности. „Польща впала і нас задавила". Може польське громадянство зрозуміє, що це не добра політика відкидати порозуміння з тим народом, без співпраці і співжиття з яким не можна й самому витримати.

Не зможе теж польська сторона ніколи вже казати, що „нема з ким з українців говорити", бо показалося, що українці — це такий контрагент, який дотримує обітниць та який хоче лише, щоб і йому дотримували того, що обіцяли. Українське громадянство, не вважаючи на свої внутрішні спори і розбиття, все таки підтримало було своїх послів і сенаторів та льояльно виконувало їх доручення. Цим дали ми доказ, що ми ніколи не дозволимо накинути собі таких неповажних представників, як Ільків і комп. Думаю, що й самі поляки знають, що з таким Шекериком можна хіба жартувати, але не розмовляти поважно. Це може й єдина користь з „нормалізації", що польська сторона дістала історичні докази, що з українським народом говорити можна. Але чи ми договоримось колись, коли наші сусіди й надалі будуть по свому розуміти „нормалізацію" — цього не можна знати.

Львів, у липні 1937.

Михайло Стефанівський.

викликали з клунками на коридор. Перевели мене до іншого вязничного крила й посадили в одноособовій келії. Дали мені повну миску каші, чайник із чаєм, 10 папіросок, чисту постіль, подушку...

По стільки роках перший раз розкошувався я самотою. Закурив я папіроску й почав думати про своє нове положення. Одно з двох: або справа стоїть дуже зле, або дуже добре. Або вважають мене тут за „великого" політичного злочинця і з того приводу так „шанують", або...

Цей другий злогад не хотів поміститися мені в голові. По стільки пережитих розчаруваннях, не хотів я мати нового.

Одначе я не мав багато часу до роздумування. Двері знову відчинились і мене спровадили на долішній коридор, де чекав якийсь ґепіст.

— Чи ви не маєте ліпшого одягу? — запитав мене ввічливо, споглядаючи на лахміття в яке я був одягнений.

Я відповів, що не маю.

— Поїдемо зараз до радника польського посольства... Вас виміняють до Польщі...

Із надміру щастя сперло мені віддих у грудях. Я сперся на стіну, щоб не стратити рівноваги. Нервний корч схопив мене за горло.

— Яка шкода... видусив я зі себе захриплим голосом.

— Чого шкода? — здивувався ґепіст.

— Шкода, що вже не зможу брати участи в соціялістичнім будівництві.

Ґепіст подивився на мене пильно. Іронія була надто виразна... (Продовження буде).

З української преси.

„ПРОГРАМА Є КОНЕЧНІСТЮ".

Під цим наголовком поміщена широка передова стаття у „Волинському Слові" пера О. К., в якій автор, навязавши до голосу польського тижневика „Зачин" (22. VII. і консервативного публіциста Кет-Мацкевича у виленському „Слові" (ч. 205) про те, що в Польщі панує загальне незнання української проблеми та що польський уряд не має в цій найтяжчій і найтруднішій справі для Польщі ніякої програми, пише далі таке (всі підкреслення автора):

> Українська проблема має два розгалуження: одне виходить далеко поза межі Річипосполитої, маючи в собі елемент світового характеру; друге — входить глибоко у внутрішнє життя польської держави.
>
> Колиб українська проблема не мала в собі цих світових елементів — її ґатунковий тягар у внутрішній політиці Польщі не мав би стільки траґічного напруження.
>
> Власне, в українську проблему входять ті елементи, що скристалізувалися в боротьбі народів за своє визволення підчас світової війни. Під згуки бойових гармат і переможні пісні революції зродилася молода українська держава. Для пересічних людей — це було несподівано, це було незрозуміло; але це був **історичний факт**, що затяжів над дальшими шляхами світової політики. Упадок національної України й повстання на її місці Української Радянської Республики, звязаної політичним договором (конституцією) з союзом скомунізованих народів Сходу, а передовсім з Московщиною, свідчить досить виразно про те, що українська проблема не може вже зійти з кону світової політики. Якщо комуністичні форми державности не вважати за цивілізаційний набуток, тоді українське питання треба віднести до числа **нерозвязаних**, але таких, що на своє розвязання **чекають із невблаганою** конечністю.
>
> Істнування за східними кордонами Річипосполитої своєрідного українського державного організму є **безсумнівним фактом**. Ціле питання полягає в тому: чи для державних інтересів Річипосполитої вигідне істнування на її заплеччі совітського моноліту, з яким Україна звязана федеративними звязками, чи, власне, ці державні інтереси диктують повстання самостійної України, державна незалежність, якої сама по собі є вічним протиставленням заборчим аспіраціям СССР або Росії, оскільки до цього свого перевроту він повернеться.
>
> Це або-або є чисто державної категорії. У нац.-польському-ж прийнятті воно виглядає так: чи прийняти духову концепцію народової демократії про спасенну ролю єдиного суцільного державного моноліту (Союз Радянських Соціялістичних Республик, Росія), чи „програму Пілсудського і його співтоваришів, програму київського походу, програму дружби та співжиття двох сусідніх народів?" („Волинь", 1—VIII.).

То є **засаднича суть** у підході до програмового розвязання української проблеми в Річипосполитій. Народова демократія ідею безпеки Польщі побудувала на презумпції територіяльної недоторканости східного моноліта, як символа **російської державности**, — без огляду на те, чи буде ним СССР, чи відновлена Росія. З цього випливає **тільки** Гертихівська програма у внутрішній політиці, бо інша заперечувалаб цю засадничу тезу. Навпаки, ті, що ідею безпеки й оборонности Польщі бачать у програмі Пілсудського, не можуть ані пасивно приглядатися до курієркової ідеольоґії, ані морально солідаризуватися з українською програмою народової демократії.

З ширшого охоплення української проблеми й поставлення її в безпосередній звязок з підставовими питаннями державного буття Річипосполитої, її безпеки й майбутнього випливає й реальний підхід до українського питання, як одного з „найбільш капітальних і найбільш засадничих у сьогоднішній Польщі питань." („Волинь", 1—VIII).

Без цього ідейного та провідного наставлення не можна розвязати української проблеми, як одної з головніших справ вну-

трішнього життя Річипосполитої. Розвязати — це значить задовольнити національні потреби українського населення. Обсяг цих потреб є один, коли вважати, що українці — це ніяка нація. І він є другий, коли зрозуміти, що українці є державним народом поза східними кордонами Річипосполитої. У першому випадку вистане для українців, як думає Гертих, право ліпити глечика з „регіональною орнаментацією", продукувати вишивки і навіть культивувати місцевий діялект у народніх піснях, у провансальському письменстві. У другому — треба сягнути до культурно-освітніх, релігійно-церковних, самоврядово-господарських і національно-політичних справ і відповідь оформити в нормах обовязуючого всіх права.

Українська, як і кожна складна проблема вимагає сміливого, широкого й далекосяглого розвязання, при чому воно буде без сумніву, випереджувати ментальність власного громадянства. Не було, здається, в діях людськости випадку, щоби громадянство в масі ліберальніше трактувало національні завдання інших народів від свого уряду. Найліпшим доказом є демократична Великобританія.

У ліпшому разі, погляди громадянства будуть поділені; але державників усе було і є менше від шовіністів. Тільки керманичі державної машини вміють приглянутися, що їй бракує, і так її змонтувати, щоб вона працювала без шкоди для державних інтересів, бо за це несуть відповідальність перед історією.

І коли на політичному фірмаменті — як пише „Зачин" — знову появилася українська комета і знову заблиснула своїм трагічним світлом; коли її проміні відбились яскравим вогнем у польській публіцистиці; коли „свідомість важливої української проблеми сягнула навіть до тих осередків політичної думки, які досі дуба давали на шляхах, що провадили до польсько-українського порозуміння, а саму спробу поставлення такого порозуміння на порядок денний уважали як каміння образи" („Волинь", ч. 31) — це значить, що українська справа цілком дозріла до свого ґенерального розвязання.

До цього часу висовувалася з боку урядових чинників загальна обекція, що відношення українців до польської держави має бути позитивне, без жадної резервацію менталіс, якщо вжити слів п. Ф. Круліковського з його статті про національне питання в тижневику „Нарід і держава".

Українці нераз заявляли, що вони є українськими державниками й доложать усіх старань, щоб допомогти своїм землякам скинути ганебне ярмо большевизму в імя суверенности Великої України.

Але ця природня постава українців ні в чому не суперечить їх обовязкам як громадян Річипосполитої. Навпаки, вони думають, що польська держава не є і не може бути байдужа до нерозвязаних проблем Сходу та що в цьому пункті інтереси є спільні.

Кажемо виразно: **сильна Польща**, яка провадить незалежну міжнародню політику, оперту на засадах **провіденціональної ідеї Йосифа Пілсудського** й будує внутрішне життя в дусі засад, що випливають з її творчого духа, — **лежить у нашому політичному інтересі**.

І коли ми вважаємо опрацювання української програми **за державну конечність**, тимсамим працюємо на зміцнення польської держави; колиж протиставляємося в найгостріший спосіб суґестіям народової демократії в українській справі, тимсамим поборюємо тих, що працюють—свідомо чи несвідомо — на зменшення сили, ролі та значіння Річипосполитої, як спільної нашої батьківщини.

Ми навели тут добрі дві третини статті п. О. К., бо вона надзвичайно характеристична для нинішніх українських настроїв на Волині. Адже це мабуть уперше в органі волинських послів написано чорним на білому, що „істнування за східними кордонами Річипосполитої свого рідного українського державного організму є безсумнівним фактом" та що на цей факт ніхто не може замикати очей...

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань

Фонд консервації руїн княжої катедри в Крилосі.

В цілому нашому краю відкопання руїн катедри кн. Ярослава Осьмомисла в Крилосі викликало величезне враження. До Крилоса приходять і приїздять масово прогульки з ближчих і дальших сторін. Розкопи ведуться дальше.

Виринає пекуче питання: як забезпечити відкопані фундаменти катедри? Передовсім треба їх огородити, щоб люди не ходили по них і не нищили їх. Найдені річи треба переховувати в більш відповідному і безпечнішому місці, як досі.

Очевидно, що це все вимагає відповідних фондів. Значні суми можна би зібрати, колиб усі прогульковці, яких є великі тисячі, складали добровільні жертви на фонд консервації руїн княжої катедри. Щоб оминути труднощів з підібранням відповідних інкасентів, можна би, упросити ВПреосв. Митрополита Андрея, щоб поселив у митрополичих добрах у Крилосі черців Студитів, які виконувалиб функцію збірщиків добровільних жертв від численних прогульковців. Колиб це було неможливе, треба негайно підшукати з сусідніх околиць відповідних осіб, що збиралиб добровільні датки від прогульковців.

Крім цього треба вжити заходів, щоби влада дала дозвіл побирати вступи хоч найменші, хочби по 5 сот. від усіх, що звиджують руїни в Крилосі. Також треба при одному з українських банків у Львові відкрити конто на фонд консервації руїн княжої катедри в Крилосі. Ці справи треба якнайскоріше полагодити, бо інакше княжі руїни в Крилосі можуть бути наражені на поновне знищення.

Прогульковець.

В ювилейному році.

З ПРИВОДУ 900-ЛІТТЯ ПОКРОВИ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ НАД УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ.

„До Тебе, до Тебе, Пресвята Мати,
Возносимо серця й душу свою,
Щоб за всі ласки, всі благодати
Славити велич — добрість Твою".

Щасливий цей нарід, що має світлі історичні спомини свого державницького буття. Та багато щасливіший нарід, що крім національних, світлих історичних споминів має ще і світлі релігійні пропамятні дні. Тими пропамятними релігійно-історичними днями всі народи дорожать і якнайвеличніше їх згадують. І справедливо, бо що більше виховує і національно усвідомлює, як не історія, яка каже нам, хто ми і чиї діти!

Таким великим історичним релігійно-національним святом є віддання всього українського народу під Покров Пречистої Діви Марії, що його довершив славний наш князь Ярослав Мудрий у 1037 р. Отже цей рік 1937 — це ювилейний рік з приводу 900-ліття царювання Пречистої Діви Марії в українському народі.

Під цим оглядом випередили українці всі народи землі. Ніодин нарід не може повеличатися такою історичною правдою! Це не маловажна річ, але справа надзвичайно великої ваги. Подумати тільки: тому 900 літ така велика релігійна культура, така глибока віра, що князь могучий і славний по всій землі не йде втертим шляхом римських імперторів, не шукає божеської слави для свого геройського духа, але всю велич своєї держави приписує скорій на поміч християнам Пречистій Діві Марії і Їй віддає і свою столицю і ввесь нарід під покров. Ось що про це читаємо в „Слові о законі і благодати" о. Іларіона: „Предал люди твоя і град святий всеславній, скорій на помощ християнам, святій Богородици, Єйже і церков на великих вратіх созда в імя перваго Господскаго Празника святаго Благовіщенія, да еже цілованіе архаґгел дасть Дівици, будет і граду, сели. К оной бо: радуйся, Обрадованная, Господь з Тобою! Ко граду же: радуйся благовірний граде, Господь з Тобою!"

З історії України знаємо, якою величавою будівлею були ці „великі врата", чи пак: „Золоті Ворота". Цеж була одна з трьох брам до міста в оборонім мурі, що, як на тодішні часи, був першорядним укріпленням столиці. Саме „Золоті Ворота" були найбільше виставлені на небезпеку. Запопадливий князь для добра своєї столиці не бачить сильнішої запоруки від нападів ворога, як Покров Преч. Діви Марії і тому над золотими воротами ставить церкву в честь Благовіщення Преч. Діви Марії, котрої архангельське поздоровлення стає гаслом Матери українських городів.

Що це діялося в 1037 р., нема сумніву. В „Історії України-Руси" М. Грушевського (Львів 1905), том II., стор. 42, читаємо: „Ярослав поставив „Золоті Ворота" з церквою Благовіщення над брамою". Михайло Возняк в „Історії української літератури" (т. I.) пише на стороні 126: „В „Слові" є мова про церкву Благовіщення на Золотих Воротах побудовану в 1037 р."

Отже ця історична хвилина віддання українського народу під покров Пречистої Діви Марії без найменшого сумніву відбулася тоді, коли цю церкву посвячували і до того часу слід віднести слова проповіди о. Іларіона, про котру проф. Грушевський в „Історії української літератури (Київ—Львів 1923, том II., стор. 61) каже, що автор написав свою проповідь під враженням тих фактів, які в „Слові" наводяться на звеличання князя Ярослава.

І тому, щоб гідно помянути ту прецінну історичну хвилину для нашої Церкви, в ріжних містах і селах уже від Благовіщення Преч. Діви Марії відсвятковувано цей епохальний ювилей. Та зорганізовано, з відповідно наміченою про-

трішнього життя Річипосполитої. Розвязати — це значить задовольнити національні по- треби українського населення. Обсяг цих потреб є один, коли вважати, що українці — це ніяка нація. І він є другий, коли зрозу мітити, що українці є державним народом поза східними кордонами Річипосполитої. У першому випадку вистане для українців, як думає Гертих, право ліпити глечика з „регіональною орнаментацією", продукува- ти вишивки і навіть культивувати місцевий діялект у народніх піснях, у провансаль- ському письменстві. У другому — треба сягнути до культурно-освітніх, релігійно- церковних, самоврядово-господарських і на- ціонально-політичних справ і відповідь оформити в нормах обовязуючого всіх права.

Українська, як і кожна складна проблема вимагає сміливого, широкого й далекосяг- лого розвязання, при чому воно буде без сумніву, випереджувати ментальність влас- ного громадянства. Не було, здається, в діях людськости випадку, щоби громадянство в масі ліберальніше трактувало національні завдання інших народів від свого уряду. Найліпшим доказом є демократична Вели- кобританія.

У ліпшому разі, погляди громадянства будуть поділені; але державників усе було і є менше від шовіністів. Тільки керманичі державної машини вміють приглянутися, що їй бракує, і так її вмонтувати, щоб вона працювала без шкоди для державних інте- ресів, бо за це несуть відповідальність пе- ред історією.

І коли на політичному фірмаменті — як пише „Зачин" — знову появилася україн- ська комета і знову заблиснула своїм тра- гічним світлом; коли її проміні відбились яскравим вогнем у польській публіцистиці; коли „свідомість важливої української про- блеми сягнула навіть до тих осередків по- літичної думки, які досі дуба давали на шляхах, що провадили до польсько-україн- ського порозуміння, а саму спробу постав- лення такого порозуміння на порядок ден- ний уважали як каміння образи" („Волинь", ч. 31) — це значить, що українська спра- ва цілком дозріла до свого генерального розвязання.

До цього часу висовувалася з боку урядо- вих чинників загальна обекція, що відно- шення українців до польської держави має бути позитивне, без жадної резерваціо менталіс, якщо вжити слів п. Ф. Круліков- ського з його статті про національне пи- тання в тижневику „Нарід і держава".

Українці нераз заявляли, що вони є укра- їнськими державниками й доложать усіх ста- рань, щоб допомогти своїм землякам ски- нути ганебне ярмо большевизму в імя суве- ренности Великої України.

Але ця природня постава українців ні в чому не суперечить їх обовязкам як грома- дян Річипосполитої. Навпаки, вони думають, що польська держава не є і не може бути байдужа до нерозвязаних проблем Сходу та що в цьому пункті інтереси є спільні.

Кажемо виразно: сильна Польща, яка про- вадить незалежну міжнародню політику, оперту на засадах провіденціональної ідеї Йосифа Пілсудського й будує внутрішне життя в дусі засад, що випливають з її творчого духа, — лежить у нашому політич- ному інтересі.

І коли ми вважаємо опрацювання україн- ської програми за державну конечність, тимсамим працюємо на зміцнення польської держави; колиж протиставляємося в най- гостріший спосіб сугестіям народової демо- кратії в українській справі, тимсамим побо- рюємо тих, що працюють—свідомо чи несві- домо — на зменшення сили, ролі та значін- ня Річипосполитої, як спільної нашої бать- ківщини.

Ми навели тут добрі дві третини статті п. О. К., бо вона надзвичайно характеристична для нинішніх українських настроїв на Волині. Адже це мабуть уперше в органі волинських по- слів написано чорним на білому, що „існуван- ня за східніми кордонами Річипосполитої свое- рідного українського державного організму є безсумнівним фактом" та що на цей факт ніхто не може замикати очей...

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань

Фонд консервації руїн княжої катедри в Крилосі.

В цілому нашому краю відкопання руїн катедри кн. Ярослава Осьмомисла в Крилосі викликало величезне враження. До Крилоса приходять і приїздять масово прогульки з ближчих і дальших сторін. Розкопи ведуться дальше.

Виринає пекуче питання: як забезпечити відкопані фундаменти катедри? Передовсім треба їх огородити, щоб люди не ходили по них і не нищили їх. Найдені річи треба переховувати в більш відповідному і безпечнішому місці, як досі.

Очевидно, що це все вимагає відповідних фондів. Значні суми можна би зібрати, колиб усі прогульковці, яких є великі тисячі, складали добровільні жертви на фонд консервації руїн княжої катедри. Щоб оминути труднощів з підібранням відповідних інкасентів, можна би, упросити ВПреосв. Митрополита Андрея, щоб поселив у митрополичих добрах у Крилосі черців Студитів, які виконувалиб функцію збірщиків добровільних жертв від численних прогульковців. Колиб це було неможливе, треба негайно підшукати з сусідніх околиць відповідних осіб, що збиралиб добровільні датки від прогульковців.

Крім цього треба вжити заходів, щоби влада дала дозвіл побирати вступи хоч найменші, хочби по 5 сот. від усіх, що звиджують руїни в Крилосі. Також треба при одному з українських банків у Львові відкрити конто на фонд консервації руїн княжої катедри в Крилосі. Ці справи треба якнайскоріше полагодити, бо інакше княжі руїни в Крилосі можуть бути наражені на поновне знищення.

Прогульковець.

В ювилейному році.

З ПРИВОДУ 900-ЛІТТЯ ПОКРОВИ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ НАД УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ.

„До Тебе, до Тебе, Пресвята Мати,
Вносимо серця й душу свою,
Щоб за всі ласки, всі благодати
Славити велич — добрість Твою".

Щасливий цей нарід, що має світлі історичні спомини свого державницького буття. Та багато щасливіший нарід, що крім національних, світлих історичних споминів має ще і світлі релігійні пропамятні дні. Тими пропамятними релігійно-історичними днями всі народи дорожать і якнайвеличніше їх згадують. І справедливо, бо що більше виховує і національно усвідомлює, як не історія, яка каже нам, хто ми і чиї діти!

Таким великим історичним релігійно-національним святом є віддання всього українського народу під Покров Пречистої Діви Марії, що його довершив славний наш князь Ярослав Мудрий у 1037 р. Отже цей рік 1937 — це ювилейний рік з приводу 900-ліття царювання Пречистої Діви Марії в українському народі.

Під цим оглядом випередили українці всі народи землі. Ніодин нарід не може повеличатися такою історичною правдою! Це не маловажна річ, але справа надзвичайно великої ваги. Подумати тільки: тому 900 літ така велика релігійна культура, така глубока віра, що князь могучий і славний по всій землі не йде втертим шляхом римських імперторів, не шукає божеської слави для свого геройського духа, але всю велич своєї держави приписує скорій на поміч христіянам Пречистій Діві Марії і Їй віддає і свою столицю і ввесь нарід під покров. Ось що про це читаємо в „Слові о законі і благодаті" о. Іларіона: „Предал люди твоя і град святий вcеславній, скорій на помощ христіянам, святій Богородици, Єйже і церков на великих вратіх созда в імя перваго Господскаго Праздника святаго Благовіщенія, да еже цілованіе архангел дасть Дівици, будет і граду, селч. К оной бо; радуйся, Обрадованная, Господь з Тобою! Ко граду же: радуйся благовірний граде, Господь з Тобою!"

З історії України знаємо, якою величавою будівлею були ці „великі врата", чи пак: „Золоті Ворота". Цеж була одна з трьох брам до міста в оборонним мурі, що, як на тодішні часи, був першорядним укріпленням столиці. Саме „Золоті Ворота" були найбільше виставлені на небезпеку. Запопадливий князь для добра своєї столиці не бачить сильнішої запоруки від нападів ворога, як Покров Преч. Діви Марії і тому над золотими воротами ставить церкву в честь Благовіщення Преч. Діви Марії, котрої архангельське поздоровлення стає гаслом Матери українських городів.

Що це ділося в 1037 р., нема сумніву. В „Історії України-Руси" М. Грушевського (Львів 1905), том II., стор. 42, читаємо: „Ярослав поставив „Золоті Ворота" з церквою Благовіщення над брамою". Михайло Возняк в „Історії української літератури" (т. I.) пише на стороні 126: „В „Слові" є мова про церкву Благовіщення на Золотих Воротах побудовану в 1037 р."

Отже ця історична хвилина віддання українського народу під покров Пречистої Діви Марії без найменшого сумніву відбулася тоді, коли цю церкву посвячували і до того часу слід віднести слова проповіди о. Іларіона, про котру проф. Грушевський в „Історії української літератури (Київ—Львів 1923, том II., стор. 61) каже, що автор написав свою проповідь під враженням тих фактів, які в „Слові" наводяться на звеличання князя Ярослава.

І тому, щоб гідно помянути ту преціnну історичну хвилину для нашої Церкви, в ріжних містах і селах уже від Благовіщення Преч. Діви Марії відсвятковувано цей епохальний ювилей. Та зорганізовано, а відповідно наміченою про-

грамою, з більших одиниць епархії мабуть тільки один деканат янівський святкує цей ювилей. Програма ювилейних свят цього деканату, затверджена Митрополичим Ординаріятом у Львові ч. 1974/ Р. Д., з дня 19/3 1937, під кожним оглядом глибоко обдумана й доцільна. Крім того, що кожна парохія цього деканату святкує в себе з відповідною програмою ювилейне торжество, цілий деканат спільно відсвяткує це велике свято в дні Успення Пр. Діви Марії (28. серпня 1937 р.), у відомій відпустовій місцевости в Страдчі (на горі). Кожного року сходяться до Страдча непроглядні маси народу на відпуст Успення Богородиці. Цього року буде ще торжественніше. З цілого деканату, з найдальше віддалених парохій прибудуть вірні з церковними брацтвами. А на страдецькій горі після св. Літургії все деканальне духовенство і всі вірні відновлять присвяту Пресв. Діві Марії, що її перед сотками літ уперше виповів князь Ярослав Мудрий.

І віджиють спомини, і історія наче жива стане. І в світлі віків наглядно переконаємося, кому дякувати маємо, що, не зважаючи на злидні, нещастя і лихоліття,, український нарід живе і житиме, як довго вірний буде присяті наймогутнішого князя Ярослава. І щиро полине молитва з страдецької гори до Цариці Небес і України: „До тебе прибігаємо, Цариця наша, і просимо, бережи нас під своїм покровом, як колись Ти берегла наших князів, що їхня сила ввесь світ дивувала; як берегла Ти наших гетьманів, що їхня слава ввесь світ наповняла; як берегла Ти козацькі чайки на Чорному Морю, що плили визволяти бранців з турецької неволі. Так і нас покрий своїм чесним омофором, дай нам єдність і силу, і двигни наш нарід з недолі до колишньої слави“...

Буде це день, що певно нестертими буквами запише в серцях учасників пережиті зворушливі хвилини.

Тому повинні всі львівські установи через своїх представників взяти участь у цьому святі, зорганізованому на велику міру. Це свято янівського деканату повинно стати величавим національно-релігійним святом, святом віднови княжої присвяти українського народу під Покров Пресвятої Богородиці.

О. Микола Войковський.

Бунт у Катальонії та Валенсії.

САН СЕБАСТІЯН, 14. 8. ПАТ. Національна радіостація повідомляє, що в Барсельоні зросло невдоволення і неспокій від часу, коли пропав провідник робітничої партії Андре Нін. Він перебував у вязниці у Валенсії, звідкіля сторожа вивезла його до іншої вязниці. По дорозі вбила його вязнична сторожа. Робітничі організації скидають відповідальність на валенсійський уряд. Ніна арештували за діяльність на користь Лярго Кавалера.

Атентат на през. Азаню.

ПАРИЖ, ПАТ. „Ле Жур“ повідомляє, що анархісти намагалися дістатись до палати президента Азані у Валенсії. Пробоєва ґвардія відбила напад. Один манифестант згинув, кількох ранили. Анархісти хотіли таким чином запротестувати проти замикання членів їхньої партії до вязниці. По нападі переведено у Валенсії масові арештування серед провідників анархістичної партії.

Одночасно у всіх містах Валенсії вибухли заворушення анархістів. В самій Барсельоні дійшло до крівавого бою в центрі міста. Поліція викрила великі магазини зі зброєю, що належали до анархістів.

Великі італійські маневри на Сицилії.

РИМ, ПАТ. В ночі з 12. на 13. серпня зачалися на Сицилії великі маневри. Їх завданням оборона західного берега острову перед ворожими військами. На маневри приїхав король Віктор Емануїл, князь Піємонту і Мусоліні. В маневрах беруть участь по 3 дивізії з кожного боку. Наступають „червоні“ війська, між якими є спеціяльна панцирна ґрупа зі скорих одиниць. Перша частина маневрів передбачує відступ „синіх“ (сицилійських) військ, в другій частині „червоні“ будуть намагатися вдертись у глибину краю у напрямі Палермо. „Сині“ мають сконцентруватися і кинути якнайбільшу кількість сил до протинаступу. „Синіми“ командує ґен. Амброзіо, „червоними“ — ґен. Нікользі. Маневрами проводить ґен. Ґабба.

Слід підкреслити, що на маневрах є теж присутній ґубернатор Лібії марш. І. Бальбо.

Торпеди на французький корабель.

ТУНІС, ПАТ. Капітан французького корабля „Парам“, що вчора вечором приплив до Тунісу заявив, що коли його корабель зближався до берега Африки, перед ним вибухла торпеда. Незабаром після вибуху появився на поверхні підводний човен невідомої державної приналежности. Човен короткий час залишився на поверхні моря, відтак щез під водою. Залога торговельних пароплавів у пристані Тунісі домагається ескорти воєнних кораблів.

Дальші успіхи японців під Нан-кав:

ТОКІО, 14. 8. ПАТ. Під Нан'кав японці опанували верхи, що панують над містом і почали погоню за неприятелем, який скрився в горах Китайці ставлять слабий опір, бо їх запаси муніції на вичерпанні. Коло 30 китайців піддалося. Вони зовсім виснажені і нарікають, що від довшого часу не діставали харчів. Їх озброєння зовсім модерне: шоломи, ґазові маски і скорострілі.

ЗАВЗЯТИЙ БІЙ І В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ТОКІО, 14. 8. ПАТ. Гарматній двобій і стрілянина між китайським та японським експедиційним корпусом у Шангаю тягнувся цілу ніч. Правильні китайські війська зібралися вночі недалеко північного двірця. Рано китайська артилерія почала нагально обстрілювати японські позиції. Японські батерії звернули вогонь своїх гармат на північний двірець. Коло 40 китайських літаків находиться недалеко Шангаю. 4 китайські літаки перелетіли над японською головною кватирою, скидаючи бомби, що не вцілили. Ці літаки бомбардували теж японські кораблі на рейді Шангаю, японський конзулят та японські ткацькі фабрики в Ян-Тсе-Пу. Бомби не заподіяли більших шкід, нікого не вбили ні не ранили. Лише в Ян-Тсе-Пу ранили трьох японських моряків. В Гон'Кіо ранений британський громадянин і трьох китайських кулісів.

Дві китайські бомби з літака впали на головну вулицю Шангаю і ранили коло 30 прохожих, між ними двох чужинців.

До Шангаю приїхала ще одна дивізії китайських військ і заняла призначені їй позиції.

ЛУГОВІ СВЯТА В КРАЮ.

Лугова Організація відбула своє свято у Львові, на якому було 4.478 луговичок і луговиків з 262 „Лугів“ у краю — але на цьому її діяльність не спинилася. В терені йде організаційна праця над поширенням лугових комірок і відбуваються повітові, районові та місцеві свята й пописи лугового брацтва. Великий Луг у Львові, як централя лугового руху, може почванитися тим, що від свята 4. липня у Львові по день 1. серпня прибуло йому 15 нових товариств, яких статути вже затверджені. Якщо йде про лугові свята, то в липні відбулися вони в таких місцевостях:

12. липня в **Назавізові,** пов. Надвірна. У святі, яке попередило врочисте богослуження в церкві та патріотична проповідь о. Ніжинського, взяло участь 110 луговиків і 90 луговичок з Надвірної, Переросль, Грабівця і Цуцилова. Почала його дефіляда та похід на майдан, де голова „Повітового Лугу“ д-р В. Банах виголосив відповідну промову. Потім чергувалися вправи, до яких приграївала лугова орхестра з Тарнавиці Лісної. „Луг“ з Назавізова будує на спілку з „Просвітою“ Народній Дім у свому селі.

18. липня в **Грабівці,** пов. Надвірна. У програмі свята було полеве богослуження з проповідю о. крил. Ліцовського, похід селом, дефіляда, вправи 250 луговиків і 65 луговичок з околичних сіл, попис доросту й інсценізація „Поворот чумака“. Окремою сензацією цього свята була чета „старої войни“, що належить до грабовецького „Лугу“ і брала участь у поході. Святом командував голова „Пов. Лугу“ д-р В. Банах.

25. липня в **Яворові.** Одно з наймолодших товариств, улаштував яворівський „Пов. Луг“ це свято силами своїх товариств, що разом дали до вправ 180 луговиків і 56 дівчат. Свято почалося походом з домівки „Лугу“ в Яворові на площу в лісі, де відбулися вправи, виведені зразково. Командував святом голова „Пов. Лугу“ п. Худа. „Великий Луг“ репрезентував п. Мамчак, що відібрав дефіляду.

З низки інших, дрібніших свят годиться відмітити лугове свято в **Шоломиї,** пов. Бібрка, ще до-недавна напів москвофільськім селі, яке до праці пробудив щойно новий його парох о. Ґайовський та заснований ним „Луг“. За кілька місяців праці „Луг“ зібрав у свої лави більше сотки ідейної молоді і сьогодні має 60 луговиків в однострях. Свято, на якому пописувалося 150 луговиків і 50 луговичок з Шоломиї, Будькова й Черепина, було для села великим підемом. Душею свята був о. Ґайовський, що виголосив високопатріотичну промову. Великий Луг репрезентував п. Евген Вербинський, що відібрав звіт голов поодиноких „Лугів“.

Цікавий причинок до праці „Лугів“ на місцях може дати теж „Луг“ у **Лісневичах,** пов. Львів. Як виявилося з нагоди заг. зборів цього т-ва, „Луг“ у Лісневичах улаштував м. року 9 більших імпрез (3 пописи, 3 вистави і 3 вечерниці), а ввесь дохід з них дав на будову Народному в тому селі. Вклад „Лугу“ був немалий, бо коло 350 зол. Нині цей „Луг“ має близько 120 членів.

У серпні відбулося вже лугове свято в **Сороках,** пов. Львів. У неділю 8. ц. м. відбулося районове лугове свято в **Покропивній,** пов. Тернопіль. У підготові є повіт. лугові свята в **Бучачі** та **Чорткові.**

Літературна сторінка.

30 років від смерти Марка Вовчка.

Марія Марковичева вмерла 10. серпня 1907 року. Бачучи цю дату на папері, мимохіть не хочете вірити, що це так недавно. Цеж сучасниця Шевченка звязана з літературним рухом 60-их і 70-их років минулого століття! Недурно говорили про її літературну смерть, замість фізичної, про рік смерти її чоловіка Опанаса Марковича — 1. вересня 1867, якого вважали її видатним співробітником, а то й автором деяких її оповідань.

Числа з сімкою на кінці грали в її житті велику ролю. 1857. це рік появи „Народніх оповідань“ — теж немаловажні роковини.

Життя Марка Вовчка оповите неодною таємницею. Хоч її життєписний матеріял зібрали за останні роки дуже дбайливо і твори її віддавна досліджені, її особа та літературна праця можуть стати темою ще неодної студії. Відомо, як довго йшла суперечка за авторство її творів. У ті часи важко ще було в нас повірити, що жінка може мати не менший талант від чоловіка. Те, що вона залишалася в тіні псевдоніму кидало дивним дивом тінь на оригінальність її таланту.

Успіх її дебюту був небувалий. Важко було зрозуміти, як після захопливих голосів критики та популярности її творів, вона могла наразі відректися літературної праці в українській мові? Чи вірила Марковичева в те, що зможе дати по російськи твори не менше вартісні? Чи заздрила лаврів російським письменникам? Чи хотіла виявити свій талант у мові, яка була доступна більшости її „великих“ приятелів, неознайомлених якслід з українською мовою?

Вийшло те, що з неодним великим письменником, який покинув з рідною мовою рідну стихію: — Марко Вовчок стала третерядною російською письменницею. А кілько літ і праці пішло на російські переклади з чужих мов! Вона потребувала багато грошей — гроші протікали їй крізь пальці, переклади модних чужих письменників на російську мову, роблені „на фунти“ наоспіх, будьяк, приносили певний, добрий і постійний заробіток. Широка маса російської інтелігенції захоплюючися фантастичними повістями Жіль Верна навіть не догадувалася, що читає їх у перекладі української письменниці!

Марко Вовчок мала незвичайні прикмети вдачі, якими вміла прихиляти до себе людей. З усіма чільними російськими письменниками 60—70 рр. вона підтримувала дружні взаємини; у Парижі вміла зеднати собі великого видавця, що дав їй виключне право на переклади, — з членами рідні, із близькими і далекими знайомими, із простими людьми вона вміла порозуміватися, як і коли треба, незвичайним даром свого ума та серця. Дружба Марії Марковичевої з неодним великим письменником і діячем моглаб стати темою до неодної цікавої, психольогічної повісти.

Підчас своєї еміграції в Парижі, вона зазнала ще раз одного небувалого успіху, коли її „Маруся“ перекладена і перероблена на французьку мову Сталем дістала нагороду Французької Академії, дочекалася багатьох видань і ввійшла до шкіл як домашня лектура. Ця подія і досі у нас якслід нерозглянена.

При життєписі М. Вовчка мало досі беремо на увагу її широке знання сучасної европейської літератури та чужих мов. Спис її домашньої бібліотеки, що зберігся, розкриває нам неодин секрет її смаку. Її твори — віддавна клясичні зразки нашого письменства. Хто хоче вчитися чистої народньої мови і простоти вислову, може читати „Народні оповідання“. Кількість видань, яких вони дочекалися, це тільки одна дуже неповна ознака їх літературної вартости. Уявляємо собі, що прийдуть колись такі роковини М. Вовчка, до яких будемо добре підготовані і тоді перевидамо „Народні оповідання“ у великому форматі „ін кварто“ з ілюстраціями наших передових мистців.

Чи грошеві допомоги помагають талантам?

З нарад Міжнародного Інституту Духової Співпраці.

На цьогорічному зїзді „Міжнародного Інституту Духової Співпраці“ радили між іншим над питанням: як матеріяльно допомагати письменникам? Великі письменники з ріжних країв, уже із власним великим досвідом висловлювали свої думки. Поль Валері звертав увагу, як культура паде під впливом преси, що грає на низьких інстинктах юрби і заповнюється будьяким безкритичним матеріялом. Дюгамель, що присвятив цій справі окрему увагу у нововиданих книжках, знаючи гонорарі письменників, заявив, що „справа стоїть дуже зле“. Таким самим песимістом був третій чільний французький письменник — Жіль Ромен.

Зате приємною несподіванкою для зїзду був добре підготований реферат англійського повістяра Чарльза Моргана, який не вірить у пожиток підмог для письменників: „Може — були його слова — требаб подбати, щоб письменник жив; коли він є добрим письменником, але не є ні конечне ані бажане, щоб він жив із своєї літературної праці. Для мистецтва нема і не може бути нормального місця в обрахунках крамарів і політиків.

Держава, коли платить — наказує.

Шодо державних допомог, то Морган відкидає їх рішуче: „Держава — занадто міцна; коли вона платить, вона схоче наказувати... Держава допоможе письменникові тому, що він недужий, льояльний, тому, що він симпатичний товариш, спортовець, добрий чоловік або добрий батько, отже в усіх можливих на світі випадках, з винятком одного, що він — мистець. Який комітет — возьмімо Англію — був би зважився дати гроші Боддерові або Верленові?“

І Ч. Морган кінчає таким висновком:

— Тільки мистці знають, що таке мистецтво і краще булоб якби уряди та інші поважні філістри ним не опікувались.

Становище єгипетських письменників.

Представник Еспанії, письменник і дипльомат Сальватор де Мадаріяга добачує спад книжки в усіх тих явищах, що причиняються до зросту лінощів у модерному житті. Він нападає на фільми, що для грубого задоволення глядачів „мусять кінчатися довгим цілунком“.

Представники ріжних країв виступили із своїми пропозиціями для забезпеки матеріяльного становища письменників. Для них усіх сензацією був виступ молодого, палкого делегата Єгипту, який заявив:

— У Єгипті становище письменників — скрутне. Ледве 6 відсотків населення читає книжки. Наша держава хотіла визначити літературні нагороди, такі як у Франції, по 30 і 40 тисяч франків. Ніодин письменник не хотів брати участи в розписаних конкурсах. У висліді нагороди припали студентам-дебютантам.

Промова египетського делегата зустрілася з палкими оплесками, але ніхто не відповідав на неї. Влучні завваги Моргана теж не захитали питанням, що талантам можна розумно допомагати. Не кожний може бути членом такої багатої нації як англійська і працювати літературно у хвилинах вільних від легкого заняття, живучи з капіталу або добре та безжурно з того, що пише.

Хроніка.

З АНТВЕРПЕНУ ДО МАРСЕЙЛІ.

Марія Геверс: „Щаслива подорож“.

Німецька письменниця Марія Геверс написала дуже гарну книжку на таку тему: дієві особи її історії вибираються з Антверпену до Марсейлі, щоб пересірити враження одного черця звперед 300 літ, списані в одному рукописі, який вони відкрили. Вони їдуть тою самою дорогою, що він і порівнюють обидва враження — колишні і теперішні. Маємо тут середовище заможньої інтелігентної бельгійської родини та історію молодої дівчини, яка щойно під впливом подорожі дозріває фізично і духово. Краєвиди, люди, дерева, доми та обставини змальовані незвичайно живо — так і бачимо Париж, Діжон і Авіньон, чудові шум Рони, вулиць і базарів.

МУЗЕЙ НА ПОШАНУ АВТОРА „ЧОРТИЦЬ“.

1-го ц. м. відкрили святочно у нормандському містечку Сен-Совер-ле-Віконт музей у честь найславнішого сина цієї місцини — Жіль Барбе Д'Оревілі. На святі були присутні посли і сенатори Де Ля Машу, представник Французької Академії Леконт і представник Академії Гонкурів Ляргіє. Цей останній зазначив у своїй промові, що „літературна справедливість, яка часто кидає лаври на домовину і яка ніколи не помилялася, нарешті прийшла і до Д'Оревілі визначивши йому своє місце, і то місце — першорядне. Д'Оревілі провів ціле довге життя гордо, як представник традиційних ідей своєї тісньшої батьківщини — монархії та католицизму за це у добі зросту республиканських і демократичних ідей мусів терпіти нужду та самотність. Його непохитна, боєва вдача не дозволяла йому на вілкі компроміси. Всеж республиканська та демократична Франція не забула вшанувати його таланту та характеру.

ПРИЙШЛА ЧЕРГА І НА ПІЛЬНЯКА...

Гордощі совітської літератури Борис Пільняк теж арештований. Так пише паризька преса і подає мотив: Пільняк допоміг жінці Радека, коли його засудили. Отже арештували Пільняка не за ідеольогічні ухили в книжках, тільки за гуманний відрух чесної людини.

НЕСПОДІВАНА КАРІЄРА НІМЕЦЬКОГО ПИСЬМЕНИКА.

Він зветься Ернст Еріх Нот і живе в Парижі. Його бурхливе життя, повне пригод, піддало думку французькому драматургові Габріелеві Марселеві зобразити його в песі. Коли песа була готова Марсель піддав Нотові думку заграти у його песі свою власну ролю. Нот зробив спробу і після двох намічених вистав повторяв свою ролю 75 разів. Тепер він їздить з театром по ріжних містах Франції. Відомий франц. режисер Гастон Баті запропонував йому ролю у песі „Марія-Антуанетта“. Нот став французьким актором і тепер ставить собі питання, чи не покинути невдячну професію (менше виплатну на еміграції) німецького письменника?

БУРХЛИВЕ ЖИТТЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ПОЕТА.

Американський критик Филип Гортон видав життєпис мало відомого в Европі поета Гарта Крейн. Життя цього поета стало майже легендою. Він умер у 32 р. життя — пять років тому — скочивши з корабля в море, коли плив до дому рікою Орізаба. Гортон не міг погодитися з умовами американського життя. Він розійшовся із своїм батьком багатим фабрикантом і став звичайним моряком, згодом — поетом у нужді, що заробляв статтями. Найкращі його поезії, наскрізь модерні, поміщені у збірках „Білі будівлі“ і „Міст“. Для характеристики його вдачі може послужити така одна сцена. Великий мексиканський маляр Сікерос намалював портрет Крейна. Одного дня Крейн у товаристві трьох товаришів почав ганьбити цей портрет і попавши в лють, почав його різати на шматки. Вибігши з кімнати заявив, що випив пляшку йодини і мусить списати свій заповіт. Лікар ствердив, що ця величезна кількість йодини затроїла поета не небезпечно, бо він мав у своєму організмі багато алькоголю. Крейн випив у приступі шалу ще пляшку „меркурохрому“ і зовсім спокійно почав диктувати своїй секретарці свою „останню волю“ вигладжуючи стиль і зупиняючися при кожному слові. Його організм нагадував видержливість Распутіна на отрути. Від дитячих літ до смерти, в Ню-Йорку та Парижі, мав він небувалі напади неврастенії. Щойно його самогубство звернуло увагу на його великий талант.

РОКОВИНИ ГРУЗИНСЬКОГО ПОЕТА.

Грузини святкували минулого місяця століття народин одного із своїх найбільших письменників XIX-го віку Ілії Чавчавадзе. Як і численні славянські поети, він звертався найрадніше до суспільних і національних тем, оспівуючи недолю батьківщини в ріжних її формах. Уроджений у 1837 р., він заповував від 1863 р. у власному місячнику „Вістник Грузії“ свою політичну та літературну програму, гуртуючи довкола себе поетів, повістярів і критиків. У 1877. заснував новий журнал „Іверія“ (Грузія), де помістив чимало своїх творів. У 1906 р. князь Чавчавадзе став першим представником Грузії у Петербурзі як сенатор. У сенаті він заняв місце на крайній лівиці; за його виступи проти царського режиму його вбили напередодні одної подорожі на Кавказ. Убивників не відкрито. Його похорони були величавою грузинською маніфестацією. Тепер вибудують йому памятник.

СЛАВА НА ЛІЦИТАЦІЇ.

У Парижі продавали з ліцитації всякі рукописи, здебільша сучасних письменників. Найбільшу ціну платили за Айнштайна та Фройда: за 34 сторінки першого заплачено 7000 фр., за 11 сторінок другого 2400 фр. Зате за Ст. Цвайга та Кайзерлінга не давали майже нічого. Дивним дивом за лист надхненого романтичного поета Мюссета, до славної артистки Рашель ледве дали 1000 фр., тоді, як за лист Енгельса — правда: довгий і повний уояжих думок — дали 4500 фр.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Тайна природи.

В Америці натрапили були якось на людину, що скидається просто на несамовитий дивогляд. Той чоловік без ніякого радіоприймача чує всі авдиції (те все, що надає радіо) близьких радіових стацій. З того приводу почувається він дуже погано, бо мусить слухати цілу програму з ранку до ночі і ніяк не може спекатися цього, чи пак „вилучити".

Лікарі кажуть, що всі люди здібні не тільки переймати радіові хвилі, але теж і перемінювати їх зразу на звуки, так як це робить радіоприймач завдяки слухальцям або голосникові.

Під землею.

Що така можливість не є виключена, це доказують досліди інжиніра Фолькера Фріша в Моравському Берні. Він сходив з радіовим апаратом до глибокої копальні та досліджував, чи не можна би примінити радія для порозуміння з робітниками відрізаними від шибу підчас катастрофи. Отож Фолькер Фріш ствердив, що радієві хвилі переходять крізь землю, та що сила відбору зміняється залежно від того, крізь які роди землі (поклади) переходить радіова хвиля. Таким робом при допомозі радія можна дізнатися про ґеольоґічний склад землі (роди землі), так як це досі робили при допомозі „чудодійної палочки".

Чарівна палочка.

Фолькер Фріш поцікавився тією „чарівною палочкою". На його думку, коли якийсь чоловік має дар при допомозі „чарівної палочки" переловлювати зі землі таємні сиґнали, що звідомляють про те, чи в землі є вода, чи нафта, чи руда, то треба прийняти дві можливості. Або є якесь досі невідоме й недосліджене промінювання електричности зі землі, що заставляє дрижати „чарівну палочку" або сам чоловік висилає якісь електричні хвилі, що зустрінувши якісь перешкоди спричиняють дрижачі рухи „палочки".

Загадка.

Фріш заявляється радше за тією другою можливістю, тобто, що сама людина висилає електричні хвилі. Бо коли, каже він, люди, що орудують „чарівною палочкою", можуть немов наставлятися на досліджування ріжних родів нутра землі, раз води, то знову нафти, або руди, то його досвід з апаратом радіовим подібний. Він теж може розпізнати руди нутра землі.

—o—

Льойд - обезпеченевий дивогляд.

Коли в січні 1936 р. помер англійський король, Англія окуталася в жалобу.

У підприємстві Льойда смерть короля викликала велике стурбування. Адже торговці тканин обезпечилися в Льойда на випадок смерти короля. Вони добре знають, як впливає жалоба на їх інтерес. Підчас жалоби перестають люди купувати взористі та білі матеріяли й купці втратилиб на них великі гроші, якщо не обезпечилисяб проти цього...

Одні плачуть, другі скачуть.

Червень 1936 р. Америка й Европа цікавилися боксерським метчом між Шмелінґом і Люїсом. Від часу славного метчу Карпентієра з Демпсеєм ще не було такого зацікавлення. Адже це буде змагатися білий із чорним.

Боротьбу заповіли на 18. червня в Єнкі Стадіюм, на вільному воздусі. Та в останній хвилині злива не дала влаштувати змагань і їх відложили на одну добу. Ріжні торговці свіжих „артикулів", що їх приготовили для глядачів, зруйновані. Тільки один чоловік радіє: Майк Джекобс, орґанізатор змагань. Він обезпечився проти дощу на 100 тисяч долярів у Льойда.

Весілля й молитвенники.

В англійських часописах появилася була за панування Едварда VIII. така новинка:

„Англійські видавці книжечок до молитви дуже стурбувалися вістками про можливе подружжя короля Едварда VIII."

Ця згадка коротка, але для того, що розуміє її, дуже вимовна. Річ у тому, що мали вийти з друку нові молитвенники, де імя покійного короля Юрія V. мало заступити імя короля Едварда VIII. Коли Едвард VIII. оженивсяб, то ввесь наклад молитвенників треба було знову змінити.

Та декотрі видавці забезпечили себе заздалегідь проти.. подружжя короля Едварда VIII. в Льойда!

Як бачимо, то в фірмі Льойд можна забезпечити себе від усього й на все, крім життя.

У малій каварні.

1680 р. містер Едвард Льойд мав каварню при Товр Стріт над Темзою (в Льондоні). Вона була таки в його власному двоповерховому домі. Каварня Льойда була як інші, тільки що він для вигоди своїх гостей видавав своєрідний бюлетен п. н. „Льойд Нюс". У каварні Льойда постійними гостями були моряки й корабельні підприємці. Льойд подавав їм до відома в своєму „Льойд Нюс" вісти про те, коли який корабель куди пливе, що бере зі собою, коли й з чим інший наспіє, тощо. Крім того була ще в каварні своєрідна трибуна, що з неї мав право кожний гість, що тільки хотів, подати до загального відома.

Каріера.

Згодом „Льойд Нюс" став щоденником.

Є підприємства, що ростуть наче на дріжджах. Таким „інтересом" були й „Льойд Нюс". Льойдове видавництво перенеслося швидко з бульвару над Темзою до біржевої дільниці.

З літами Льойд щораз дужче вбивається в силу.

1760. р. появляється на поличках усіх моряків на світі грубий том, славний „Льойд Реджістер". У цій книжці є відомості про всі кораблі, що тільки плавають денебудь по водах.

1928. р. Льойд будує велитенський власний дім, найгарніший у Сіті, поблизу „Ломбард Стріт" і є найбільшою асекураційною фірмою на світі.

Таблиця катастроф.

Годиться відмітити, що Льойд сам не переводить асекурації. Він тільки посередничає. А все таки обертає міліярдами.

У куті великої галі в домі Льойда є мала таблиця. Це таблиця катастроф. Всі нещастя на землі наче сходяться тут на „стрічу". Як задрижить земля в Токіо, як потопає якийсь малий корабель біля Кап Горн, як завалиться шиб у копальні в Трансвалю, або вибухне пожежа в Рурі, або як до копальні на Сахаліні добувається вода, то фірма Льойд перша знає про це.

Очевидно, морські обезпечення є в Льойді на першому плані. Та бувають і інші.

Можна тут обезпечитися проти підвищення податку, проти дощу підчас прогулки, проти відзискання нормального зору...

Ось так забезпечився в Льойді актор Бен Турпін, що є своєрідно зизоокий, чому завлячує свій успіх. Від Льойда запозичили назву великі корабельні й асекураційні товариства.

20 000 малярів чекає на вислід.

ПАРИЖ ОСЕРЕДОК МИСТЕЦТВА.

Коли хочете бути маляром або вже малюєте і ходите з іменем маляра — мусите поїхати до Парижа. Від кількадесяти років, може й більше, Париж не знайшов у ніодній столиці суперника, як центр, де виховуються малярі, здобувають славу і з нею славою йдуть у світ. 20.000 малярів — ресстрованих як мистців (не кімнатних) живе там і чекає на цю славу. Вони дуже ріжні від своїх товаришів із попередніх поколінь. Не носять широчезних капелюхів, довжезних борід ані пелерин, не звертають на себе увагу богемічними манерами. Від кількох літ можна було чути, що маляреська богема в Парижі — завмерла. У дільниці Монтпарнасу, де вони від кількадесяти років гуртуються, якби затихло. Славні каварні „Дом", „Ротонда" і „Куполь", де йшли традиційні суперечки за мистецтво, мають тільки зрівноважених гостей.

НОВИЙ ТИП МАЛЯРЯ.

Та ось з ріжних закутин Европи та Америки ріжні малярі та люди зацікавлені мистецтвом знову простують до Парижа. Там відбуваються великі міжнародні мистецькі конкурси з нагоди вистави: можна щось заробити і звернути увагу на свій талант. Та малярі не живуть уже на холодних мансардах і не показують своїх дір ні на одязі, ні на черевиках. Їх не можна відріжнити від добре одітих студентів або урядовців і вони радо наймають хати у модерних домах з усіма вигодами. Навіть утікають щораз далі від Монтпарнасу до дільниці Монруж і в околицю парку Монсурі.

БІРЖА ОБРАЗІВ.

Змінилася теж система торговлі образами. Їх не продають принагідно по каварнях за чаркою чорної кави або лікеру, при дискусіях про мистецтво. Тепер образи продають у славній ліцитаційній галі „Готелю Друо" всуміш з усякими іншими речами. Звідти недалеко до біржі, де устійнюють усякі ціни, не так на образи, як на малярів. Байдуже, для покупця, що і як малює маляр, коли він уже славний. На цій мистецькій біржі раз якийсь американець заплатив міліон долярів за один образ Мієта. Коли згодом цей американець збіднів і хотів себе рятувати, на тому самому місці в „Готелі Друо", дали йому за його образ усього ...50.000 долярів. Так Міє вернувся до Парижа. Образи падають у ціні і зростають ще швидше, як усі інші предмети. Тепер найбільші гроші бере за свої образи еспанець Пабльо Пікассо, що у Парижі створив колись кубізм, а тепер малює величезні символічні полотна про те, як виглядає еспанська війна... з Парижа. Хто прийде після нього як найдорожчий мистець? — ніхто цього не знає.

„МИСТЕЦЬ 1937-ГО РОКУ".

Серед 20-тисячної малярської братії можна тепер відчути схвилювання. Славний опікун мистецтва Поль Гійом, що помер недавно, залишив заповіт із відповідною сумою, щоб з усіх париських малярів вибрати 60, які мають стати до конкурсу в „малярській олімпіяді". Ще цього року окреме жюрі складене з ріжних критиків і знавців проголосить першу нагороду з титулом „Мистця 1937 р.". До цього титулу Гійом додав гарну грошеву винагороду. Два великі меценати париського мистецтва: американець Джеймс і міністер Сарро поставили собі за завдання допомагати новим талантам і при цьому відкривати завтрішні слави. Бо як учить історія малярства — а в ній Париж грає таку велику ролю — слава родиться несподівано і її біржеві ціни виплачуються завсіди тим, що опікуються талантом іще непризнаним.

ЗАБУТИЙ ПІДПИС.

Недавно трапився в Парижі сензаційний дрібний епізод, який характеризує підхід до признаних слав. Відомий маляр 80-літній Бенар увійшов до одного нововідкритого музею. Яке було його здивування, коли над одним образом побачив надпис „Ґоґен". Бенар приятелював колись з Ґоґеном і Ван Ґоґом — сам добрий знавець мистецтва. Він попрохав директора музею до себе і заявив йому, що т. зв. образ Ґоґена належить йому. Ніхто не хотів повірити. Бенар умів найти куток на образі, де можна було прочитати його підпис. Образи Бенара мають тільки пересічну ціну, Ґоґен належить до тих, за твори якого платять фантастичні суми. Уявім собі, що Бенар був би вмер і не було кому доказати ошуканства. Критики мистецтва ломилиб собі голову над тим, як дивно Ґоґен умів нераз малювати!

З ЛІКАРЯ РІЗЬБАР.

А як родяться таланти на париському ґрунті, доказом цього нехай буде така свіжа історія. Один російський емігрант, лікар приїхав до Парижа з молодою, чудовою жінкою. Він заробляв як лікар і жив щасливо. Та по роках його молода жінка вмерла. Його вся опіка нічого не помогла. Коли жінка лежала на смертній постелі, він не впускав нікого до її кімнати і на останній спомин для себе зняв з неї посмертну маску. Від тої хвилини, він не ввійшов уже більше до свого лікарського кабінету — занятий тільки єдиною думкою, щоб відтворити у марморі постать покійної. За останні гроші вписався до академії мистецтв і почав студіювати різьбу. Коли навчився різьбити взявся до мріяної статуї. Тепер він відомий різьбар. Сильному почуванню, що потрясло ним цілим до глибини, він завдячує свій талант, що дрімав у ньому несвідомий. За його різьби платять тепер великі гроші.

У ЦАРСТВІ СТАЛІНА.

ГПУ МАСОВО АРЕШТУЄ НІМЦІВ.

БЕРЛІН, ПАТ. З доручення німецького у ряду німецький амбасадор у Москві склав на руки совітського уряду гострий протест проти арештів багатьох німців на совітській території. В СССР ГПУ арештувало останніми часами 214 німців. Серед арештованих чужинців є теж арештованих 140 мадярів. Арештовані німці, які творять понад 20 відсотків усіх німецьких громадян у СССР, перебувають у концентраційних таборах, або у слідчих вязницях ГПУ

МОСКВА, 14. 8. ПАТ. В Ленінграді арешту вали 9 німецьких громадян, загальне число арештованих німців у СССР зросло до 223 особи.

ДАЛЬШІ АРЕШТУВАННЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

МОСКВА, ПАТ. „Тіхоокеанськая Звезда", що виходить у Владивостоці повідомляє, що агенти ГПУ арештували голову владивостоцько го окружного виконавчого комітету Петрова та двох членів місцевого комітету комуністичної партії. Голову владивостоцького „комсомолу" вважають „ворогом народу". З Білоруси повідом ляють про нові арештування. Орган „Рабочій" повідомляє про арештування білоруських комісарів внутрішньої торговлі і здоровля.

СПІЛЬНИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ ЗАТАРАСУВАННЯ РІКИ.

ТОКІО, 14. 8. ПАТ. Консулі чужих держав з японським консулем склали протест проти затарасування ріки Ян-Тсе. В Нанкіні порушив цю справу дипльоматичний корпус. Як відомо, недалеко форту Янґін заложено міни так, що комунікація на ріці Ян-Тсе неможлива повище Чен-Ян і пониж че цієї місцевости. Японський корабель „Гаку Йомару", на чердаку якого є генеральний японський консуль Матсудаіра з Ганкав і 600 японських громадян з міст над рікою Ян-Тсе мусів вернутися до Нанкіну. Крім того шість японських кораблів спинилося у гирлі ріки Вгомну.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ПАЛЕСТИНИ.

КАІРО, 14. 8. ПАТ. В Єгипті, Іраку і Триполітанії та Альжирі повстають організації молоді і дорослих ім. Омара (другого каліфа, який в 637. р. завоював з арабами Палестину). Члени тих організацій присягають, що не виречуться Аль-Курсу (Єрусалиму) і будуть боротися проти передання міста в чужі руки.

З польської преси.

Так, так, історія перекреслює...

Львовскі Дзеннік Народови" з 14. ц. м. (ч. 222) повідомляє за німецькою пресою про смерть надпрезидента познанської провінції Вільгельма фон Вальдова в роках від 1903 до 1911, пригадуючи, що

це прізвище вяжеться з періодом найбільшого переслідування польщини у Познанщині. Вальдов — читаємо далі — **переслідував польські діти у вселюдних школах за те, що не ходили на німецьку науку релігії, викидав з пруських ґімназій десятки поляків, яких молодші свояки з вселюдних шкіл брали участь у шкільному страйку. Вальдов підтримував закон про вивласнення і був найактивнішим стовпом гакатизму. Спровадив 10.000 родин кольоністів. Ґерманізував назви польських місцевостей**, м. ін. Іновроцлав назвав на Гогензальц. **„Вальдов видав 1906 р. розпорядок, щоби релігію в народніх школах учили по німецьки.** Вальдов 8. Х. 1906. р. нагально закинув архиепископові Стаблевському в архиепископській палаті у присутности підсекретаря Шварцкопфа, що бунтує священників проти уряду. Архиепископ відповів гостро Вальдовові і не попрощавшися з ним, вийшов з кабінету.

Вальдов, який переслідував діти у Вжесьні і Джималу, скінчив свою карієру підчас війни як міністр воєнного харчевого уряду. Діждався на старість прилучення Великопольщі до польської держави. Може тоді пригадав собі слова Шіллера, що їх зацитував колись польський посол у райхстагу:

Чужі переможці прийшли й відійшли,
А ми покорились і там, де були.

Вальдови відійшли, Джимали залишилися. Вальдов умираючи мав 81 р. В історії польського народу буде записаний як один із найзапекліших ґерманізаторів. **Вжесьня, торунський процес, Джимала, вивласнення, мовні заборони — це речі того гакатиста, що їх основно перекреслила історія.**

Так, так історія перекреслить теж польонізаційну акцію таких запеклих ворогів українського народу, як Ґрабських, Ґломбінських, Ромерів, Гертихів та „іMже ність числа" тих ендеків, які знищили зовсім українське шкільництво і тепер ведуть скажену нагінку проти надбань українського народу на культурно-господарському полі.

—o—

Праву руку куратора Ґадомського

СЛІД ЯКНАЙШВИДШЕ „АМПУТУВАТИ".

В „А. Б. Ц." з 14. ц. м. (ч. 252) під згаданим наголовком находимо таку досадну характеристику начальника загального виділу львівської кураторії п. Шульца:

Перед війною скромний учитель, у незалежній Польщі шкільний інспектор у Велюні, але не на довго...

Слідом вищих достойників розводиться з дружиною і жениться з молоденькою секретаркою, своячкою дуже високої фігури. Здобувши широкі плечі подружжям п. Шульц дістається спершу до білостоцької опісля до лодзької, згодом до виленської кураторії. Тодішній виленський куратор п. Шельонґовський дійшовши до переконання, що „веніям студіорум" не кваліфікують ще п. Шульца на становище шефа правного виділу і бажаючи позбутися його годиться на його перенесення до Львова так начебто Львів з радістю ждав на такого фахівця — в ділянці освіти.

Приїхавши до Львова, навіть п. Ґадомський був у неабиякому клопоті не знаючи яке становище доручити п. Шульцові. Але на все є вихід. П. Шульц обіймає відразу становище начальника виділу по п. Кестліхові (людині з повними кваліфікаціями, глибоким знанням шкільництва і чесним характером), якому доручили обовязки начальника виділу народнього шкільництва.

...Своє урядування починає від ощадностей, але робить це так нещасливо, бо більшу квоту з адміністраційних такс, що засадничо призначена на шкільну допомогу і педаґоґічний нагляд, призначує на уладження та прикрасу середини будинку кураторії. Закуповує чудові хідники за кілька тисяч (з яких протягом не цілих двох років залишились обривки), спроваджує вазони з квітами, котари, словом робить усе, щоб лише п. Ґадомський витав його усмішкою на знак свого вдоволення. Стверджений факт, що п. Шульц не вміє рішуче зладити самостійно якогонебудь реферату, ні написати обіжника або доручення. В цих справах виручує його дружина або референдар Скурський. Пан начальник уміє лише подобатися зверхникам, а підлеглим виявляє цілу свою силу. П. Шульц страшенно боїться відповідальности і не підписує навіть тих актів, що своїм змістом належать до нього, але дає до підпису іншим начальникам, чи пак візитаторам. В очах фахівців — виглядає на людину, що не знає шкільних справ, а деколи виголошує такі погляди, що підлеглому персоналові насувається дотепна думка, чи не піддатиб його психотехнічним дослідам чи пак іспитові, щоби ствердити, до чого властиво п. Шульц міг би найкраще надаватися.

Певне лише, що на займане становище не надається і повинен піти якнайшвидше слідом за п. Ґадомським.

—o—

Безпощадна критика мін. Понятовського.

Варшавський „Час" з 14. ц. м. (ч. 221) в передовій статті п. н. „Чи п. Понятовський буде премієром" гостро атакує мін. Понятовського за його політичну ролю. „Час" признає, що мін. Понятовського атакують головно консервативні часописи. Чому?

Діється це тому, що
у проурядовій пресі скінчилася епоха, коли то І. Матушевський, редактор офіційного часопису („Ґазети Польскої" — прим. Ред.) доводив до упадку своїми статтями навіть конфіскованими. Нині в цій пресі

нема нікого з такою відвагою і питомим тягарем як полк. Матушевський. Те, що залишилося, вдоволяється конечним оптимізмом і вірністю — до хвилини димісійного декрету. Для цієї преси все добре, що має офіційну печатку. Вона буде стоїчно захоплюватися і О. З. Н. і конгресом „Млодей Всі" і Коцом і Гражинським і конгресом Христа-Царя у Познані і масівкою Серошевського у громадянській ресурсі, буде „підтримувати" і Бека і Квятковського і Грабовського і Понятовського, аж до димісії або бодай до „міродатного" телефону. Готові зажуритися, що на випадок усунення п. Понятовського, кожний його наслідник буде для півурядової преси джерелом натхнення, буде його „підтримувати" і „боронити", без огляду на те, чи ним буде Собчик, чи Каєтан Моравський, Станевич чи б. сен. Стецький.

„Час" пише, що мін. Понятовського підтримує лише ліва і жидівська преса. Не поборює теж преса О. Н. Р. та ендеків. Димісії мін. Понятовського домагається виленське „Слово", „Політика" (раніше „Бунт Млодих"), „Дзеннік Познаньскі" і „Час". Чому?

Бо п. Ю. Понятовський є головною опорою для всіх лівих елементів у Польщі. Він помагає і підтримує і „направляч"-ів і „віцьовц"-ів і Звйонзек Научицельства Польскего і „Млоду Весь" і ліву пресу.

Тому „Час" домагається „усунення" мін. Понятовського з уряду.

Хто інший з ніжнішими нервами і більшою вражливістю — Ратай чи Недзялковський — вже давно на місци п. Понятовського зголосив би сам димісію, відчуваючи цілу фальшивість свого положення. Але п. Понятовський сам, з власного почину напевно не подасться до димісії, доки не дістане звільнення згори.

Польща між Коцом і Понятовським, між націоналізмом і „народнім фронтом" безсильна. Це найгірша можливість. Друга можливість — це прихід до влади урядів „народнього фронту" з п. Понятовським, як премієром. Ця можливість спирається на такому обчисленні: п. Понятовський „перетримає" період національної консолідації, ця не вдасться, бо при такому кабінеті не може вдатися, Коц виснажиться, і тоді прийде черга на ліву спробу, тоді п. Понятовський випливає як популярна людина. Тоді вертається і п. Кавецький і ціла санаційна лівиця... Жадна влада, що не має ніякого стриму. ... Поляки завжди думають, що мають час, що... година „народнього фронту" ще далеко. Щоби на примірі з проволокою димісії п. Понятовського не переконалися ще раз про стару правду.

—o—

3.000 ДОМІВ І МАЄТКІВ ПЕРЕХОДИТЬ НА ДЕРЖАВУ.

(Аг. Всхуд.) Тому кілька днів увійшов у життя закон про ліквідацію покиненого майна. У звязку з тим воєвідські уряди зладили викав обєктів, які після полагоди правних формальностей перейдуть на власність державного скарбу. Виказ цей обійматиме коло 3.000 нерухомостей і маєтків, переважно на східних окраїнах.

—o—

НАЦІОНАЛЬНІ ЛІТАКИ БОМБРДУЮТЬ ЧЕРВОНІ КОРАБЛІ.

САЛЯМАНКА, 14. 8. ПАТ. Дня 11. ц. м. корабель національних військ „Пірітонія" затримав англійський корабель „Кейтер" на північний захід від рога Відіо і відпровадив його до Рівадео, щоби перевести ревізію. Того дня червоний контрторпедовець обстріляв національний корабель „Кавопальма". З допомогою приїхав мінолов „Юпітер" і по короткій боротьбі контрторпедовець утік.

Учора пополудні національні літаки завважили корабель „Едит", що плив під прапором Данії. Командант заявив, що корабель плине до Тарахони. **Літаки доручили йому плисти до Пальма на Майорці. Корабель поплив у цьому напрямі 5 км. і після того нагло завернув та поплив цілою парою до Барсельони. Тоді літаки скинули на корабель 15 бомб, з яких дві вибухли на кораблі, викликуючи пожежу. Залога покинула корабель на рятункових човнах.**

Розвязування округи УСС у Станиславові.

Як повідомляють „Станиславівські Вісти", у голови станиславівської округи Українського Спортового Союзу, м-ра Михайла Світного дня 5. ц. м. поліція перевела ревізію, забрала книги і передала йому оце письмо про розвязання, яке подаємо в українському перекладі:

„Станиславівський Повітовий Староста.

Ч. Б. А. 4/37. Станиславів, дня 5. серпня 1937. До Пана М-ра пр. Михайла Світного в Станиславові, вул. Берегова ч. 5.

На основі арт. 16. закону про товариства з дня 27. жовтня 1932 р. (Д. З. П. Р. ст. 808) розвязую товариство п. з. Станиславівська Округа Українського Спортового Союзу з осідком у Станиславові на чолі з Окружною Радою тому, що наведене товариство не відповідає передумовинам свого законного істнування.

Зокрема згадане товариство не повідомило повітової влади загальної адміністрації про своє заснування, ані також не дістало згоди тієї влади на своє істнування.

Крім цього Український Спортовий Союз з осідком у Львові розвязаний є рішенням Львівського Воєвідського Уряду з дня 4. серп. 1937, Ч. ПБС. XII-а-126.

Від сьогоднішнього рішення прислуговує право відклику до Воєвідського Уряду в Станиславові за посередництвом тутешнього Староства на протязі 14-ти днів після доручення.

Повітовий Староста: Ю. Мушинський, вр."

Одночасно перевели ревізію теж у секретаря УСС. п. Надії Білобрам, Романа Ільби та орґанізаційного референта Ром. Моського.

Німці покидають масово Анґлію.

ЛЬОНДОН, ПАТ. „Дейлі Геральд" повідомляє, що крім трьох німецьких журналістів виїзджає з Льондону багато німецьких громадян, яких міністерство внутрішніх справ рішило виселити. Політична поліція переводить щоденно ревізії у німців, яких підозрівають у протианглійській діяльності. Багато німців полишає Льондон добровільно, не ждучи на примусове виселення.

Згаданий щоденник пише, що одна німкиня жила в першорядних готелях і по ревізії, що її перевела політична поліція, виїхала негайно до Німеччини, хоча її не виселювали. Політичні кола сподіваються рішучих кроків німецького уряду в Льондоні.

Алькоголь і тютюн спинюють умовий розвиток людини.

НОВИНКИ.

— **Останній сезон у Черчі.** Останній сезон у Черчі вже почався. Користайте з найдешевших цін і найкращої нагоди лікування. Третій (останній) сезон у Черчі від **15. серпня до 10. жовтня.** 1418 1—3

— **Зернята диких яблунь і груш** купує по високих цінах фірма **А. ТЕРПИЛЯК** — Розсадники овоч. дерев та насінне господарство в **Залукві**, почта **Галич.** Поучення як збирати зернята, щоби були придатні до вжитку — висилаємо почтою. Жадайте перед збиранням зернят поучень та інформацій. — На бажання висилаємо цінники на доставу овоч. щеп та кущів в осінньому сезоні. 1413

— **З радія.** Марко Черемшина, співець Гуцульщини — на таку тему виголосить дня 17. ц. м. в год. 18.25—18.40 літературний нарис ред. Роман Пашківський у львівському радіо.

—**Трамваєвий рух 15. серпня.** В неділю 15. серпня від год. 8.30 до 10.20 рано рух трамваїв у Львові буде припинений з причини „Свята польського вояка" на вул. Пелчинській. Пізніше буде припинений на площах Марійській і Галицькій і на вул. Пілсудського та Зибликевича. Трамваї, що їдуть через Гетьманські вали, не будуть переїздити крізь середмістя.

— **Загально-освітній ліцей СС. Василіянок у Станиславові** дістав права державних шкіл.

— **Станиславівські вістки.** М-р Роман Савицький після уступлення інж. Богдана Пристая, іменований головною управою „Рідної Школи" у Львові директором реміснично-промислової доповняючої школи в Станиславові. — Із судової вязниці у Станиславові вийшли на волю: Борисикевич, Шандура і пятьох інших селян із поблизьких сіл.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Державної Клясової Льотерії впали такі виграні: 75.000 зол. на ч. 109514; 30.000 зол. на ч. 7187; 15.000 зол. на ч. 161452; 10.000 зол. на ч. 57233, 81177, 110255; 5.000 на ч. 167105, 177563; 2.000 зол. на ч. 119994; 1.000 зол. на ч. 19404, 67599, 76506 89615; 5.000 зол. на ч. 4155, 1005, 38462, 2392, 78170, 83563, 96904, 104780, 40 зол. на ч. 14800, 14834, 81350, 90912, 114958, 117642, 122963, 143885, 155624, 159564, 187045, 187848, 194671. 300 зол. на ч. 19818, 34985, 49656, 73373, 83197, 89044, 101644, 102182, 106925, 108701 117096, 117952, 123557, 133169, 168786 191698, 250 зол. на ч. 8073, 9662, 11549, 13837, 2708, 28809, 33488, 37213, 46252, 49893, 50650, 66514, 69152, 70434, 73596, 74196, 74574, 75786, 82740, 91999, 96901, 9834, 102573, 105299, 110517, 113812, 12180, 127116, 37418, 140955, 146616, 152767, 159752, 160537, 167649, 175555, 184060.

— **Пожежі.** В загороді Якова Фрідмана в Суховолі пов. Броди пожежа знищила господарські будинки, інвентар і 37 кіп збіжжа загальної вартости 2.800 зол. — В Дідилові пов. Камінка Стр. згоріли 4 мешкальні доми і 9 господарських будинків разом зі живними зборами. Шкоди обчисляють на 8.600 зол.

— **Таємнича стрілянина.** Як повідомляє ПАТ, в Незнанові пов. Камінка Стр. повідомлено поліцію, що в полі укривається 6 людей, озброєних крісами. Коли проти них вийшло трьох поліцаїв, вони почали стріляти. Підчас обосторонної стрілянини одного з тих людей ранено, а інші втікли. Раненим показався Василь Ухатський, відомий криміналіст, якого й відставили до повітового шпиталю.

— **Палії при роботі.** В Борщівщині було в останніх часах кілька пожеж наслідком підпалу. В ночі на 8. ц. м. підпалено стирту соломи на шкоду Гната Бандури в присілку Сапіжині громади Глубічок. Палії віддали в напрямі пожежі, яку пробувано гасити, два крісові стріли, і втікли серед темноти. Тої самої ночі підпалено господарства Анни Козосвіт і Миколи Сенишина в Глубічку. Першій згоріла стодола і стайня, другому стодола зі збіжжам. Третій випадок був тої самої ночі в кольонії Ланівці громади Озеряни. Підпалено там стоги свіжо зібраної пшениці у Войтіха Марцінкова і Павла Дзядуха. Марцінків угасив вогонь завчасу, другий врятував тільки частину стіжка.

— **Горять торфовища від спеки.** В ріжних сторонах краю горять торфовища з причини посухи. Сільське населення та адміністраційна влада часто не звертають на це уваги, тимбільше, що при такій пожежі не видко вогню. Одначе при таких пожежах пропадають великі запаси торфу, що являються великою опаловою резервою. У звязку з тим міністерство внутрішніх справ наказало гасити торфові пожежі так само, як лісні. Сільське населення повчити, що на випадок пожежі торфовища має повідомити про це негайно владу.

— **За крадіж почтових грошей.** Перед львівським судом відбулася розправа проти грошевих возних Івана Щирби і Стефана Коцула за крадіж грошевої посилки в сумі 300 зол. на шкоду жінки директора Б. К. Г. Грегерової. Обох засуджено на кару по 10 місяців вязниці з позбавленням громадянських прав на 5 літ. Розправу проти третього грошевого возного Едв. Клімка відложено.

— **Краєва хроніка.** На залізничому шляху Підзамче-Личаків якісь грабіжники розбили товаровий вагон і вкради два балі шкіри ваги 135 кг. — В Брошневі пов. Долина пострілився тяжко Стефан Кестліх, управитель опалового дерева в державному тартаку. Самогубство стоїть у звязку з викритими зловживаннями. — В Корничі пов. Коломия вибухла граната, на якій нелітний Мих. Лясковський клепав косу, й урвала йому праву долоню.

— **Залізнича катастрофа під Тарновом.** Біля залізничої стації в Чорній пересувальний паровіз зударився з товаровим потягом, наслідком чого розбилося пять вагонів. Шкоду обчисляють на 40 тисяч зол.

СПОРТОВІ ВИСЛІДИ.

ЗЗК. — УКРАЇНА II. 3:1 (1:0)

Слаба гра України, яка наполовину склала[illegible] з юніорів.

ГАСМОНЕЯ — БОЧКАЙ 1:1 (1:1).

Дуже добра й [illegible] гра Гасмонеї, зате слаба гра мадярської дружини. Перетомлена дорогою і не могла собі дати ради з розмоклим грищем Цитаделі. Ворота для Гасмонеї здобув Гісер. Видців коло 1000. Судія п. Ґудіч.

Спорт.

БОЧКАЙ—УКРАЇНА.

КІЦИЛА ГРАТИМЕ НА СЕРЕДИНІ ПОМОЧІ.

Мадярська дружина Бочкай приїхала до Львова в пятницю вечором і відразу переїхала до гостинниці, щоб відпочати по подорожі.

До недільних змагань з Бочкаєм, що відбудуться на грищі Погоні, виступить Україна з Кіцилою на середині помочі, якому Л. О. З. П. Н. дозволив грати. Кіцила гратиме на переміну з Гошовським.

Початок змагань в год. 5. попол. Передметч Гасмонея II. — Голь в год. 3. попол.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

До Львова приїхав Бочкай...

„Бочкай“ грає завтра з „Україною“. Вже нині йшов наступ на каси. За редакторську карту один аматор спорту готов був нині відступити свою — наречену. Мовляв — невідомо, коли „Бочкай“ ще вернеться сюди, а намо, коли „Бочкай“ ще вернеться сюди, а наречена може вернутися і вернеться певно скоро.

Всі спортовці знають, що „Бочкай“ — це передова мадярська дружина з лаврами не тільки з европейських країв. Їздила на гостинні виступи навіть до Африки, де відомо, які бувають ноги. Зате мало хто знає, що значить „Бочкай“. Телефонували ми до мадярської вибірні і дістали відповідь, що не знають, хоч по мадярськи говорять ліпше, як по львівськи. Якимсь чудом хтось упав на думку заглянути до енцикльопедії Брокгавза. — Навіть у редакції трапляються ґеніяльні думки, хоч за них ніхто не платить.

Отже знайте, змагуни та спортовці: „Бочкай“ не мій свояк і не виводиться від бочки. Це семигородський національний герой, що збунтувався в 1604. р. проти цісаря Рудольфа II. і дістав пізніше титул князя.

Позір, члени „України“! Хоча більшість із вас тільки ходачкова шляхта, знайте, що копнути князя не так легко. Пригадайте недавній ґавельський інцидент.

Перед вікнами книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка — рух. Жіноцтво, що йде на базар на Ринок, зупиняється, щоб оглянути мадярську дружину на фотографії. Одна мама негайно вислала телеграму до доньки, щоб верталася з вакацій, бо є нагода зробити знайомість з хлопцями здоровими, як спорт і багатими, як гонорарі передової мандрівної дружини. У книгарні дві панночки питалися за українсько-мадярським словничком.

В українських ресторанах у Львові на спис страві нині великими буквами — наприклад і семигородська печеня. Треба-ж на завтра мати силу, навіть на трибунах. Глянете на фотографію „Бочкая“: над головами змагунів фірми ясних мадярських вин. Не штука фицати добре ногами, як пеш токай, терек, ґеділяйє і саєородиєр, наче воду!

Чим ми сильні — відомо: картоплею. Хоч і з картоплі роблять першорядну оковиту, але покищо не найшли способу, як ту оковиту добути із спортсмена просто на грищі.

Тимто думки про завтрішній метч поділені: одні кажуть, що добре буде, як „Україна“ — — —

— Уже крячете! — кричить мені над ухом спортовий референт, що вважає за свій обовязок завсіди земляків підбадьорювати — ми повинні виграти! Тепер сонце, свіже повітря, ну, і як наші хоч трошечки потиснуть, то...

Він не кінчить. Задумався й обраховує шанси.

— А вартоб було з ними якесь інтервю. Шкода, що нема тепер у Львові о. Костельника... Я пішов би з ним до них... він по мадярськи вміє і вино мадярське любить...

Спортовці підходять до вікна й оглядають небо, щоб виворожити на завтра погоду.

Хтось вскипів:

— Чого ти шукаєш у хмарах? Метеорольогія в нас так само, як мадярська мова — „немтудум“ — ось все. І так у дощ мусимо піти.- білети маємо...

— Але завтра після метчу, як нашим добре піде, — запалюється наш оптиміст — я запрошую тебе на гуляш...

— Дякую тобі за великопанський жест — каже песиміст. — Я буду вдоволений, як „Бочкай“ з „України“ гуляшу не зробить.

Діоген Бочка.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відвовідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича

КУТИ:
15. VIII. Дівча з Маслосоюзу.
16. VIII. Муж двох жінок.
17. VIII. Шаріка.
18. VIII. Довбуш.
19. VIII. Під кураteлею.
20. VIII. Шалапут.
21. VIII. Княжна чардаша.
22. VIII. Ніч під Івана Купала.

Український Молодий Театр „Заграва“

КАРЛІВ:
15. VIII. Камо грядеши? II. частина.

ВОЛЧКІВЦІ:
15. VIII. год. 3 попол. Тарас Шевченко.

ЗАБОЛОТІВ:
16. VIII. Камо грядеши? I. частина.
17. VIII. Камо грядеши? II. частина.
18. VIII. Трафіка пані генераловоі.
19. VIII. Тарас Шевченко.
20. VIII. Муравлі.

ТУЛУКІВ:
19. VIII. год. 3 попол. Тарас Шевченко.
З Заболотова театр іде до Рожнева, Кут і Косова.

ВЕЛ. ТЕАТР — нечинний.

КІНА.

АПОЛЬО: „Святе та її блазен“.
АТЛЯНТІК: „Ситінг Бул“.
ВАНДА: 1) „Робін Гуд з Ельдорадо“, 2) „Ніч на Трансатлянтику“.
ҐРАЖИНА: „У хуртовині заліза й вогню“, і комедія з Фліпом і Флапом.
ЕВРОПА: „Заборонене щастя“.
КАСІНО: „Ти, що в Гострій світиш Брамі“.
КОПЕРНИК: „Рожа“.
МАРУСЕНЬКА: „Пострах опери“ з Борисом Карловим.
МЕТРО: „Кенігсмарк“ і „Дві Івасі“.
МІРАЖ: нечинне.
МУЗА: „Ніч в опері“; „Руки замикали“.
ПАЛЯС: „Фіякер ч. 13“.
ПАКС: нечинний.
ПАН: нечинне.
РАЯ: „Діти щастя“ з Ліл. Гарвей та Віллі Фрічом.
СВІТ „Несамовитий дім“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Жовтий скарб“ і ревія „Рефрен“.
ТОН: „Ню-Йорк-Сан Франціско“.
УТІХА: „Герой Тексасу“ і ревія.
ХІМЕРА: „Для тебе Маріє“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5).
„Гірський шпиль Цуґшпіце“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 15. серпня 1937.

БЕРЛІН 14.00, 15.00 Військ. музика, 20.00, 21.00 „Вільний стрілець“ оп. Вебера, БУДАПЕШТ 12.30 Концерт орх., 15.50 Легка музика, ВІДЕНЬ 11.45 Симф. концерт, 15.40 Смич. квартет ґ-моль Ґріґа, 19.30 Музика з клясичних оперетток. тенор, сопран, 21.00 Зальцбурський фестіваль, 22.30 Танк. музика, ДАТЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Для дітей, 14.30 Альпейська музика і пісні, 18.00 Пісні німців закордону, КОШИЦІ 18.00 Підкарпатські нар. пісні. (діточий хор), МІЛЯНО 17.15, 18.00 Розр. концерт, 21.00, 22.00, 23.00 „Ля Рапрезентаціоне ді Сант Уліва“ муз. драма Піцетія, МІНХЕН 15.00 Для дітей, 16.00 Військ. орх., 17.10 Камер. музика Моцарта, 19.05, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00 „Кавалір Срібної Рожі“ оп. Р. Штравса, ПРАГА 19.15 Сальон. музика, 20.00, 21.00 „Король бурлак“ оп. Фрімля, РАДІО ПАРІ 15.00 Сольо на гармонії, 15.15 Пісоньки, 15.45, 20.15 Спів, 16.00, 20.30, 22.00 Театр Уяви („Гануся“ Гавптмана, „Дисципліна“ драма Коврігa), РИМ 17.10, 18.00 Розр. концерт, 21.00, 22.00 Орх. концерт, 22.10 Хор.

Понеділок, 16. серпня 1937.

БЕРЛІН 17.00 Мала форт. соната Ф. Вельтера та пісні Бурґсталера, БІЛГОРОД 18.10 Пісні, 18.40, 19.00 Вок. квінтет, 22.20 Нар. музика, БУДАПЕШТ 17.30 Танк. музика, 18.55, 19.00 Вок. концерт, 20.00, 21.00 Давні мадярські оп. мельодії, ВІДЕНЬ 17.00 Музика мінстрелів, 17.35 Форт. соната а-дур, 19.25, 20.00 Симф. концерт, орх., сопр., бас, 20.45, 21.00 Концерт військ. орх., 21.40, 22.00 Пісні й арії, Вельтнер баритон, ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Пісні літа, хор, 21.15 Староберлінська камер. музика, 22.30 Легка й танц. музика. КОШИЦІ 12.35 Концерт військ. орх., 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 19.00 Розр. музика, 21.00 Концерт солістів: віол., сопр., 22.00 Ревієва музика, МІНХЕН 15.00 Нар. пісні, хор, 21.10 Концерт квартету, ПРАГА 17.40 Скрипка, органи, 20.15, 21.00 Орх. концерт, 21.35 Квартет ч. 2. д-моль Сметани, 22.20 Смичк. квартет ч. 1. Яначека, РАДІО ПАРІ 14.00, 15.00, 18.00 Спів, 15.30 Сценка, 16.00 Театр Уяви, 18.15 Форт., 22.05 Пісні та двофорт. музика, РИМ 21.00 Розр. музика.

Вівторок, 17. серпня 1937.

БЕРЛІН 10.00 Співи зі заходу, 20.10, 21.00 Розр. концерт, БІЛГОРОД 21.20 Скрипка, БУДАПЕШТ 17.35, 22.25 Циг. музика, 20.35 Сальон. музика, 21.45 Форт., ВІДЕНЬ 15.15 Діточі пісеньки, 16.05 Орх. концерт, 17.45 Форт. ресітaль, ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Гендель-Гайдн: тріо, спів, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 19.00 Розр. концерт, МІНХЕН 21.10 Концерт, ПРАГА 11.05 Сальон. музика, 18.05 Чеська сучасна музика, 19.10 Штравсові вальси, 19.30, 20.00 Військ. орх., РАДІО ПАРІ 13.15, 19.00 Спів, 16.00 Концерт із ам. консерваторії у Фонтенебльо, 20.15 Рецитації. РИМ 17.15 Танц. музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 15. серпня 1937.

8.00 Сигнал часу, пісня, 8.03 Ранішній денник, 8.15 Для села: Хліборобська газетка, Ганд: Чайковкіяна, джез. фантазія, гр. пл., Про плекання жита, 9.00 Двацятпятьліття коронації чудотворного образу Матери Божої в Кохавині, 11.57 Сигнал часу, 12.03 „Із життя сільського народу“ муз. поранок симф. орх. 13.00 Ще кілька слів про Рацлавіцьку панораму, 13.10 Концерт нар. капелі та сільський хор; у перерві в год. 13.50 „Комбінатор“ скеч, 14.40 „Д-р Смичковський“ гумореска Ст. Брандовського, 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Освіта народу зробить чудо, Музика з гр. пл., У роковини перемоги, 16.00 Маневри вояцької пісоньки, авд.: орх. мандолінистів, солісти, 16.30 Музика з гр. пл., 17.00 Підвечірок при мікрофоні: орх., солісти; у перерві коло год. 17.55 Від Закопаного до Говерлі, фейл. Ром. Зрембовича, 19.00 Театр Уяви: „Очепини“ образок із „Весілля на Гор. Шлеську“, 19.35 Репортаж із життя, 20.00 Концерт солістів: Ольга Росоцька, сопран, Вол. Кричинський тенор, форт., 20.35 Спорт. вістки, 20.40 Політичний огляд, 20.50 Вечірний денник, 21.00 „Качка“, легка авд., 21.30 Резерва, 21.40, 21.41 Спортові вістки, 22.00 Спів. ресітaль Вікт. Брегі, 22.55 Симф. музика з гр. пл., 22.50 Останні вістки веч. денника, метеорольоґ. комунікат, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Понеділок, 16. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник. 7.10 Музика з гр. пл. 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Н. Достaль: „Сервус, Відне“ попурі з гр. пл., 12.25 Рімський-Корсаков: Великдень у Росії, гр. пл., 12.40 Від варстату до варстату: Гончар, 13.55 Легка музика з гр. пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 Арії та пісні, з гр. пл., 15.35 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 „Ево“ опов. для старших дітей, 16.15 Легкі пісеньки та мельодії, форт, спів, 16.45 „Про одного шляхтича, що полюбив кухню“ фейл., 17.00 Концерт на клярнеті у супр. форт., 17.25 Спів, форт., 17.50 Наші-ренети, гутірка, 18.00 Турист-фотограф повинен знати законні приписи, 18.10 Легка музика з гр. пл., 18.30 Техн. скринька. 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Репортаж зі зїзду бувш. добровольців польс. армії у Львові, 19.00 Розр. концерт, 19.40 Спортова гутірка, 19.50 Спортові вістки, 20.00 Китиця мельодій Павла Лінке: орх., сопран, тенор, міш. октет, фагот; у перерві в год. 20.45 Вечірний денник, Актуальна гутірка, 21.45 „Будні пп. Ковальських“, 22.00 Концерт солістів: форт., скрипка, 22.50 Останні вістки веч. денника, Огляд преси, метеорольоґ. комунікат, 23.00 Із спікерового альбуму.

Вівторок, 17. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник. 7.10 Музика з гр. пл. 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Інформаційна ґазетка в українській мові, 12.25 Орх. концерт, 13.55 Легка музика з гр. пл.; у перерві в год. 14.00 Гутірка союзів ККО, 14.55 Львівська біржа, 15.00 „Мадам Батерфляй“ оп. Пуччінія (II. дія) з гр. пл., 15.40 Львівські біжучі вістки. 15.45 Господарські вістки, 16.00 Цікаві речі з 5-х частин світа, авд. для старших дітей, 16.20 Бетовен: Смичковий квартет ґ-дур оп. 18. ч. 2., 16.45 Чаплинний рай біля Саракова, фейл., 17.00 Орх. концерт (твори Ів. Штравса), 17.50 Актуальна туристична гутірка, 18.00 Огляд фінансово-господарських актуальностей, 18.10 Л. Годовський грає, гр. пл., **18.25 „Марко Черемшина — співець Гуцульщини“ літ. нарис Романа Пашковського,** 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 „Радіо п. Іполита“ скеч, 19.15 Сільвіо Ранієрі грає на ґітарі, 19.50 Спортові вістки, 20.00 „Клівія“ оперетка Н. Достaля; у перерві коло год. 20.40 Вечірній денник, Хліборобські вістки, 22.05 Скрипка, 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольоґ. комунікат, 23.00 Концерт бажань.

Подяка.

Комітет віднови церкви в Ступках п. Тернопіль складає отсим подяку і признання **п. Михайлові Маркіяновій Чуйко,** артистові-малареві зі Львова (вул. Потоцького, 71) за солідне, гарне і дешеве розмалювання церкви — а **п. Пантелеймонові Чуйко** різьбареві і позолотникові з Лішкого коло Золочева за відновлення і перероблення іконостаса та декораційне мальовання. Цілість творить прекрасну гармонію так своєю композицією як добором красок.

Ступки, дня 10. серпня 1937.

1424 **Комітет.**

БІРЖА.

Гроші.

Львів дня 14 серпня 1937.

Купно-продажа: Бельґи бельґ. 89·20, 89·0., Доляри американські 5,29·00, 5,27·75, доляри канад. 5,30·00—5,27·50. Фльорени гол. 291·95—291·23, Франки фр. 19·85—19·80, Франки швайцарські 121·60—121·30, Фунти анґл. 26·39—26·32, Ґульдени данц. 100·2.—99·50, Корони ч. 18·45—18·40, Кор. дан. 118·04—117·46, Кор. норв. 132·88—132·2., Корони шв. 1:6·35—135·72, Ліри італ. 27·98—27·78, Марки фінлянд. 11·65—11·63, Марки нім. 212·97 — 212·11, Шилінґи австр. 99·20—98·80, Тель Авів 26·25—26·11, марки нім. срібні 150·00 146·00

ЦЕНТРОСОЮЗ ЛЬВІВ.

Звідомлення овочевого ринку.

Львів, 13. серпня 1937.

Ціни льоко Львів (гурт за 1 кг)

Помідори	зл. 0·08—0·12
Грушки і.	0·20—0·35
Грушки ІІ.	0·10—0·13
Грушки ІІІ.	0·06—0·08
Яблока І.	0·17—0·30
Яблока ІІ.	0·09—0·13
Яблока ІІІ.	0·05—0·09
Кавуни угорські	0·25—0·30

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 14 серпня.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·75 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. в опак.	2·80 зол.
молоко	14—15 сот.
яйця	3·10—3·20 зол.

Тенденція на масло і яйця вдержана, на молоко зниж(к)ова.

ОПОВІСТКИ.

Додаткові вступні іспити і вписи на І. і ІІ. курс Західноукраїнського Семінара СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького 65. ВІДБУДУТЬСЯ ДНЯ 1. ВЕРЕСНЯ ц. р. в 8 год. УПРАВА.
1420 2—2

Українське Технічне Товариство — організує в неділю 22. серпня ц. р. прогульку до Крилоса біля Галича. Кошти дороги в обі сторони автобусом 9.— зол. Членів проситься до участи, гостей радо. Зголошення приймається в домівці Товариства при вул. Гродзицьких ч. 1. кожного дня від год. 10 до 12. При зголошенню треба зложити 5.— зол. Виїзд зі Львова 22. серпня ц. р. год. 7-ма рано, поворот до Львова год. 22.
1417 2—3

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

НАВЯЖУ матримоніяльні звязки з панною до літ 26, яка вложила до підприємства 5.000 зол. Рентовність запевнена, запорука гіпотечна. Відповідь до Адм. „Діла“ під „Комерсант“. 1423

МЕШКАННЯ

ДЕРЖАВНИЙ ЕМЕРИТ, увічнений правник, літ 46, прийме адміністрацію камяниці у Львові, евент. за мешкання. Зголошення до Адмін. „Діла“ під „Передвчасний емерит“. 1426 1—2

ЗНАМЕНИТЕ МІСЦЕ — склеповий льокаль на фризієрню, вуджениню і т. п. до винайму, Потоцького 58 (проти гімназії) нова камяниця. 1402 2—2

РАДО приймемо учня української гімназії на мешкання. Харч родинний. Належна виховна опіка. Мешкання при вул. Домініканській, ч. 11. ІІ. пов. — здорове і соняшне. Є фортепіян. Ближча відомість у інсп. Петрика в Просвіті — Ринок ч. 10, або телефонічно ч. 218-40. 1425

2 КІМНАТИ, передпокій, кухня, повний комфорт, поверх, до полудня, бальокон, без податку — 80.— зол. від 1-го вересня. Остроленцка 17, ріг Потоцького, тел. 117-94. 1428 1—3

ДЕНТИСТОВІ винайму комфортове мешкання в новім домі, де є аптика і лікар. Львів-Боґданівка 67, при трамваю телефон 117-94. 1429 1—2

АДМІНІСТРАЦІЮ РЕАЛЬНОСТЕЙ у Львові, веде солідно, фаховими силами за малою оплатою, з повною порукою „ТРАНСАКЦІЯ“ Львів, Длугоша один. 1431 1—10

3 КІМНАТИ і кухня, соняшні, комфортові з бальконом до винайму за 95.— зол., ул. Абрагамовичів 6, бічна Кадецької. 1422

КУПНО-ПРОДАЖА

НАЙБІЛЬШИЙ вибір нових і передвоєнних камениць, віль, домів з городами, парцель від найскромніших до найвибагливіших по різних цінах, від кількох тисяч почавши — поручає відома зі солідности українська фірма „ТРАНСАКЦІЯ“ Львів, Длугоша один. 1431 1—10

ГАРНИЙ новий дім, в сусідстві різні, відповідний для різника, мешкання і варштат, готівка десять тисяч, довг пять „ТРАНСАКЦІЯ“ Львів, Длугоша один. 1430 1—3

ВІЛЛЯ 6 кімнат, для одної, або двох родин, город, при вул. Борковських, бічна Листопада, при трамваю, 15.000 готівка, довг 3.000 „ТРАНСАКЦІЯ“ Львів, Длугоша 1. 1430 1—3

ВІЛЛЯ, 5 кімнат, господарські будинки 700 сяжнів городу-саду, околиця Листопада. — Вульки 18.000 „ТРАНСАКЦІЯ“ Львів, Длугоша один. 1430 1—3

ГАРНА вілля, 7 кімнат, морг городусаду, 10 хвилин від трамваю, відповідне на захист, бурсу і приватне мешкання. 25.000. „ТРАНСАКЦІЯ“ Львів, Длугоша один. 1430 1—3

НОВА комфортова вілля, 14 кімнат вільних, 500 сяжнів городу, 20 хвилин від трамваю, довгорочецінений Б. Г. Кр. 12.500, готівка 16.00, без переносної такси, 15 вільних літ від податків „ТРАНСАКЦІЯ“ Львів, Длугоша 1. 1430 1—3

ВИНЯТКОВА ОКАЗІЯ! Двоповерхову камяницю, без податків, такси, комфорт, город, найкраща українська околиця Потоцького, чинш 4.700, ціна 46.000, менше Банк 12.000, — продасть „Контракт“, Львів, Баторого чотири. 1399 3—3

КАМІНЬ ДОВБУША, коло Яремча. Гарна вілля мурована, 5 кімнат з приналежними вигодами, повний комфорт, лазничка, біжуча вода тепла і зимна, з печами — надається також на постійні мешкання — з господарським будинком, гаражом, ситківковим кортом, городом і ліском, площа бливько 8.000 м², гарна огорожа, коло Прута і залізничої стації — до продання. Відомість: Львів, тел. 20939 п. Кміцінський, або Варшава, тел. 41511. 1414 2—5

ПРОДАМ У ЛЬВОВІ дім партеровий, 3-кімнати, кухня, великий передпокій і веранда, електрика, великий овочевий город, 10 хвилин до трамваю, 2 хвилин до автобусу, гарна околиця тільки українцям. Зголошення до „Діла“, „Догідне для емерита“. 1407 2-3

РІЖНІ

ПЛАЩІ ІМПРЕГНОВАНІ жіночі, мужеські, дитячі найдешевше джерело: Варібня „ШАЛЮМ“ Львів, Гетманська 22, побіч Музею. 1120 1с-?

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 77-100

ТРИВАЛА ондуляція 4 зол. — На вісім місяців гарантія К. Штір, Ринок 29, брама Андріїолього. 1361 4—10

КОМПЛЄТНІ кухонні виправи, замки безпеки Уале, Сальво, Уніов; апарати Века; залізні ліжка, шведські ножиці бляхарські Берґа— поручає РЕНГШНЕР Леґіонів 37. 1372 5—5

ГОДИННИКИ, біжутерію направляє прецизійно, продає найдешевше, Рудий, Сикстуська 35. 1193 4—5

НОВИНА ДЛЯ ПАНЬ. Віденське стриження з валочком 1 зол. Тривка ондуляція 5 зол. Сальон чесання пань Сикстуська 8, в подвірі. 1411 2—2

ДИКТИ, ФОРНІРИ найдешевше джерело закупу М. Гаммер і СИН Львів, Зьрудляна 3. тел. 271-14. 1405 3—15

БОН-ТОН вимагає чистої гардероби її комірців із пральні Кульчицького, Личаківська 117. 6372—?

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Примар Д-р ШВАРЦ
Недуги шкірні, венеричні і лікарська косметика
Словацького 4. Тел. 216-61. (проти гол. почти) вернувся. 1400 3—5

ЛІКАР СТОМАТОЛЬОГ
Кароль, Густав ШТАПП
б. лікар клініки у Відні
ординує в недугах зубів і ями устної. Робітня Рентгенольоґічна дентистично-технічна. 1254 2—5
Львів, вул. Академічна 26. Тел. 211-21.

Спеціяліст венеричних та шкірних недуг і лікарської косметики
Д-р ФІШЕР
б. довголітній лікар асистент дерматольоґ. клінік у Берліні, Відні та Празі
перенісся і ординує тепер від 9—1 і 3—7
ЛЬВІВ, ВУЛ. КІЛІНСЬКОГО 3.
напр. Віденської кавярні
Тел. 251-68. Сепаратков і ждальні.

КОЛИ МАЄТЕ ПРОПУКЛИНУ
Замовте бандаж у найстаршім на світі закладі спеціяльних патентованих бандажів пропуклинових і черевних
М. Фрайліха
Львів вул. Городецька ч. 35,
там під гарантією дістанете відповідний бандаж, або усі гроші назад.

ОГОЛОШЕННЯ.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.